

Teataja

Nr 23 (670)

7. dets. 1957

14. aastak

SOOME VABARIIGI 40. AASTANE

Kirjutanud Soome Suursaatkonna Stockholmis pressibülletäni toimetaja Henrik Antell.

40 aastat võib olla nii pikk kui ka lühike aeg ühe rahva ajaloos, olenevalt sellest kui sündmusrikkad need neli aastakümnet on olnud. Nood 40 a., mis on möödunud Soome iseseisvuse väljakuulutamist 6. dets. 1917, on olnud nii täis dramaatilisi sündmusi, muudatusi, arengut, proovimisi ja edu, et neid kahtlemata võib pidada eriti tähendusrikkaks perioodiks ajaloos, mis siiski ometi juba aastasadade vältel olnud ülimal määral kantud jõulisist sündmustest.

Need inimesed tänapäeva Soomes, kes on ületanud 50-nda eluaasta piiri, omavad mälestusi kolmest, või isegi neljast sõjast. Nad mäletavad, kui Soome veel kuulus suurväestusega riigina Venemaa külge. Enamikul neist on meelest liigutavaid mälestuspilte 1918 a. Vabadussõja kuudest. Mitmed neist olid kaasa stseenides, mis mängisid Lapua-liikumise päevadel, kui demokraatia sisemine tuguvus pandi proovile. Aga nad elavad kaasa ka hoogsas arengu 1920-ndatel ja 30-ndatel aastatel, kui Soome, sinna viieaastase liige Põhjariikide peres, hämmastavalt kiirete edusammudega oli jõudmas järele naabermaadele ja saavutamas nende heaolu taset.

Need olid vabaduse ja iseseisvuse viljad, mida siis lõigati, kuid lõikeaeg kujunes lühikeseks. Tuli Talvesõda, rahvas võitles oma au, oma elu ja oma vabaduse eest. Lühike võitlus ei lõppenud võiduga, aga ka mitte täieliku kaotusega. Rahvus elas, vabadus püsis, au oli määratamatu. Ja Talvesõja järgnes varsti jätkusõja pikk, suruv draama, mis vaestas maad ja nõudis verist hinda langenute ja haavatute näol. Ja sama sugupõlv, kes juba oli näinud kolme läbivõidetud sõda, pidi veel esimese kolmekümne aastase iseseisvuse perioodi jooksul olema tunnistajaks sellele ennukuulmatule hävitusele, mis käis üle Põhja-Soome, kui väsinud Soome armee vähesed üksused tõrjusid välja visa vastupanu osutavad saksa diviisid.

Ka mitte viimased iseseisvuse neljast aastakümnest ei puudu dramaatilised silmapildid. Peale vahe-rahvete asetati soome rahvas ülesannete ette, mis viimase hetkel võisid tunduda ülevõimukad. Suurim ja kahtlemata tähendusrikkaim oli taastada hea ja usaldusväärne vahekorra Teise Maailmasõja võitjatega. Olulisim eeldus selleks oli, et Soome täht-tähtelt täitis neid kohustusi, mis päle pandi vahe-rahva ja rahulepingutega. Hoolimata sellest, et valitses karjiv puudus toiduainete järele, et puudus elamis- saadandele tuhandetele kodututele, et puudusid masinad ja toorai-

ned vabrikuile, transpordivahendid, kütte, öieti kõik, mis kuulus normaalse, rahuaegse elu juurde, pidi sõjakahjude tasumine Sovetile täidetama eelkõige ja võib ütelda, et võitlus elu, vabaduse ja oseseisvuse eest jätkus visa töö tähe all veel palju aastaid peale rahu sõlmimist. Raskeim koorem, vastustus, pandi just selle generatsiooni õlule, kes juba oli näinud nii palju, keda oli proovitud nii rängalt ja pillutud jõuliselt helgeimate tulevikulootustega ja tumeda teadmatuse vahel.

Võrreldes nende suurte ja otsustavate sündmustega, mis märgivad neljakümnet aastat peale a. 1917, tunduvad praegused sisepoliitilised ja majanduslikud mured Soomes olevat siiski suhteliselt väikesed. Nad pole mitte nii suured, et neid ei saaks ületada. Ilma et hakata mingiks advokaadiks, võib ometi ütelda, et päeva probleemid Soomes omavad otsese seose ja on jätk sellele sündmusteahelale, mida ülal skitseerisime. Asjavedoitud iseseisvus nõudis esimesest hetkest ja on nõudnud jätkuvalt kogu rahvuse jõududepingutust, mis pole mitte möödunud jälgi jätmata. Soomes on vähe aega üle jäänud rahulikkus ja mõistlikus kavandamises, konstruktivseks järelmõtlemiseks ja häirimatuks kogunemiseks argipäevaseks elamiseks lähendamise ümber. Eriti viimase kümnenääd ajal on olukorrad sundinud päiale probleemilahendusi lühema ajaks, õiged ja vältimatuid otsusetegemise hetkel, ent mis kahjuks täna vaadatuna ei osutu mitte küllalt läbi mõelduks. Järelikult on Soomes palju mida just praegu tuleks revideerida, muuta ja parandada. Teiste sõnadega — hulk väga ebatänuilike ülesandeid mis ei aita kaasa tööruumi ja koostöötahte virgutamiseks. Kahtlemata tuleb sellel taustal vaadelda mitmeid poliitilisi ebakõlaseid Soomes. Ja sellega koos on ka õigus eeldada, et need on mõeldavad laadi ja ei tarvitse heita liiga tugevaid varje üle nende, muide üsna tagasihoidlikkude, pidustuste, milledega Soomes tähistatakse iseseisvuse neljakümendat aastapäeva.

Kindral Bor-Komorowski Stokholmis

A. REI TERVITUS POOLA VASTUPANLIHKUMISE SANGARIT

Stokholmis viibis esimest korda külastusel Varssavi kangelane, Poola koduarmee juht ja vastupanuliikumise legendaarne kuju II Maailmasõja päevilt, kindral Tadeusz Bor-Komorowski. Pressikonverentsil rõhutas ta: et tänapäeva sõjastrateegiline olukord ei anna enam mingisuguseid võimalusi väikestele rahvuslikele armeedele. Nüüd tulevad arvesse vaid suured sõjaliselt liidud ja vabade Euroopa rahvaste kaitse saab tulevikus toimuda ainult sellise suurliidu raamides.

Kindral Bor-Komorowski on praegu üks kolmest Poola Rahvusliku Koostöö Nõukogu juhust, kes teotsevad presidendit ülesannetes. Teised kaks on kindral Anders ja krahv Raczyński.

Kindral Bor-Komorowski seletas Teataja esindajale, et ta omas arvukaid häid sõpru eesti kõrgete sõjaväelaste hulgas. Ta on

jäänud alati suureks eesti sõbraks ja jälgib ka praegu Londonist vabade eestlaste aktiivsust suurima imetlusega. Poola Võitlejate Liidu poolt korraldatud pidusöögil ter- vitas kindralit ERN esimees A. Rei, avaldades kõikide eestlaste imetlust selle sangeameele üle, mida osata- sist ülestõusnud eesotsas oma ju- higa, suutes 63 päeva kestel vastu-

Suomen kansalle

Neljän vuosikymmenenä on suomen kansa saanut maailman vakuuttamaan siitä ettei tarvita suurta asukasmäärä eikä vahvaa aseistusta antamaan ter- veellä yhteiskunnallisella perus- talla seisovalle valtiolle kestä- vyyttä sekä kehityskykyä.

Terve kansallinen henki jonka J. W. Snellman on niin saatu- vasti määritellyt, usko omiin oikeuksiin sekä järkkymätön tahto puolustaa näitä oikeuksia ovat ne perustekijät, jotka pitävät yllä oikeusvaltiota ja vievät kansoja sankaruuteen sekä uhrihaluuteen milloin olosuhteet niin vaativat. Tätä vahvistaa myös itsenäinen Suomi.

Eestin kansan vapausa maail- massa elävät jäsenet lähettävät Suomen tasavallan 40-vuotisen itsenäisyypäivän johdosta on- nitelunsa Suomen veljeskan- salle viipittömästi toivoen, että se terve kansallinen itsetunto, joka laski perustan Suomen tasavallalle säilyisi kansan kai- kissa kerroksissa ja sen johta- jien sydämissä sekä ilmenisi heidän teoissaan.

Tukholma, joulukuussa 1957.

A. VARMA

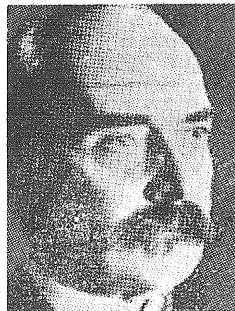
Eestin tasavallan entinen Suomen lähettiläs

E. TUBINA V SÜMFONIA STOCKHOLMIS ETTEKANDELE

Eesti Vabariigi 40. aastapäeva eel toimub Stockholmis kontsertmaja suures saalis sümfoniakontsert, mille kavas on peanumbriena Ed. Tubina V süfonia h-moll. Kont- sert toimub pühapäeval, 9. veebru- aril, algusega kell 20.00. Mängib Stokholmi Filharmooniaorkester, juhatab läti dirigent Leons Reiters. Kava esimeses pooles esitatakse läti heliloojate töid: J. Vihtols — Dramaatilne avamäng, J. Medinsh — süit "Läti pildid" ja J. Kalnins — Kaks läti tantsu. E. Tubina V süfonia esiettekannet toimus Stokholmi kontsertühingus 16. nov. 1947. a. ja saavutas täieliku tun- nustuse rootsi muusikakriitikal. Vahepeal on teostest jõudnud ilmu- da juba taskuparitiiturd ja V süm- fooniat on mängitud peale Rootsi veel mitmel korral ka Soomes, Nor- ras, Saksamaal, BBC-s, New- Yorgis, Bogotás ja korduvalt Tallin- naski.

panna lümmatavale ülekaalule. "See kangelastegu on igati võrdne sel- lele võitlusele, mida võitlesid pärs- laste vastu kolmasda kreeklast Sparta kuninga Leonidase juhatusel Thermopylae mäekitsuses ligi 2.600 aasta eest; ei ole mõeldav, et iga- vest orjuseikkesse võiks jääda rahvas kes osutanud sellist imet- lismisväärt sangearikkust ja ane- tand inimkonnale selliseid vaimu- kangelsi, kui Kopernik, Chopin, ja rida teise poola rahva suuri poegi ja tütreid" ütles min. Rei.

SOOME VABARIIGI PRESIDENTID

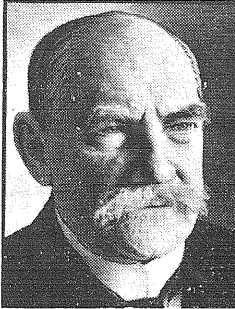
K. J. STAHLBERG
(1865—1952)

President a. 1919—1925, Eduskun- na (parlamendi) esimees, edutera- kondlane (liberaal).

L. K. RELANDER
(1883—1942)

President a. 1925—1931, Eduskun- na esimees, maaliitlane (agraar).

P. E. SVINHUFVUD
(1861—1944)

Riigihoidja a. 1918, president a. 1931—1937. Eduskunna esimees, pääminister, koonduserakondlane (konservatiiv).

K. KALLIO
(1873—1940)

President a. 1937—1940, olnud korduvalt Eduskunna esimees, pääminister ja valitsuse liige. Maa- liitlane.

R. RYTI
(1889—1956)

President a. 1940—1943 ja 1943—1944. Olnud pääminister ja valit- suse liige. Eduerakondlane.

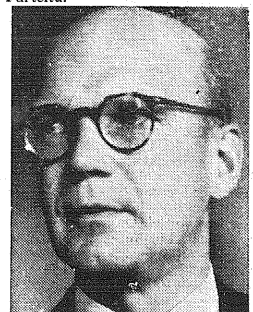
C. G. E. MANNERHEIM
(1867—1951)

Riigihoidja 1918—1919, president 1944—1946. Soome marssal, olnud ülemjuhataja Soome Vabadussõja, Talvesõja ja nn. jätkusõja ajal. Parteitu.

J. K. PAASIKIVI
(1870—1956)

President 1946—1950 ja 1950—1956. Olnud korduvalt pääminister ja valitsuse liige. Koonduserakond- lane.

U. KEKKONEN
(1900)

Praegune Soome Vabariigi pre- sident, valitud a. 1956. Olnud Eduskunna esimees ja korduvalt pääminister ja valitsuse liige. Maa- liitlane.

SOOME VABARIIGI AASTA- PÄEVA AKTUS

toimub eeloleval pühapä. 8. dets. s. a. kell 15.00 Medborgarhuseti suures saalis. Kõneleb prof. Lauri A. Puntila, Muusikalisel osas esine- vad viuldaja Anja Ignatius ja pia- nist Cyril Szalkiewicz. Kavas J. Sibeliuse helitööd.

Ojamaa-Varmas, Eesti Ajalugu

Eestimaa kaardiga ja paljude piltidega 438 lhk. köites

Kr. 17.—

TEATAJA talitus

Teataja

7. 12. 1937.

Soome iseseisvuse juubeliks

Panin just läbiolult käest Tuominen'i "Kremli kellad", kui Teataja toimetaja tuletas meelde Soome Vabariigi aastapäeva. Meile on olnud tihti vastamata küsimused 1.) millest oli tingitud, et soome rahvas sõides N. Liidu vastu II maailmasõjas moodustas niivõrd ühtehoidva terviku ja 2.) millest on tingitud praeguses Soomes rahvademokraatide = kommunistide suur osatähtsus ja kuivõrd tuleks neid lugeda Kremli poliitikal esindavaks.

Kommunistliku partei esimese sekretärina Tuominen, juhtides pööranda all toetavat parteid algul Moskvast ja hiljem Stockholmist, märgib, et soomlane ei ole vene-lane, ja soomlasele, isegi soome kommunistile, on oma rahvus ligit-maal kui üksikõik missugune ideoloogia. See teebki võimalikuks otsustavatel momentidel rahva koondumise suureks panuseks. Stalini poolt teostatud ülivirise soomlaste ja soomesugu rahvaste hävitamise taustal (1936-38), pu-rustatud ideoloogilise kommunisti-õnismuse, Stockholmist tulnud panu Tuominen'i Kremli-ustavuse ka-rika üle jooksa ettepanek = käsk tulla juhi kohale Soome iseseisvuse kukutamisevõitluses. Ja kord ümber-pööranut oskas ta rakendada kõik oma suhted ja kogu organisatsiooni juhiotsisooni soome tüükkonna viimiseks N. Liidu punavägede vastu parooli all: võideldes imperi-alistliku N. Liidu vastu ja Soome iseseisvuse eest võitleb soome töö-line võitlusest Marx'i õpetuse põhjal. Seesugune põhimõte oli soome tööliste mõistetav ja vee-nev, ka kommunistidele, antud pealegi parteisekretäri poolt. Soome valitus on osanud ja tahtnud seda hinnata — võimaldades Tuomisele vabaduse, vabaduse töötada iseseis-vas Soomes. Talvesõja ja järelsõja taustal on isegi mõistetav kommu-nistliku partei nüüdne tegutsemis-luba pööranda peal, rääkimata mul-diugi rahulepingu tingimustest. Par-tei praegusegi juhtkonna moodus-tavad endised Lenin'i akadeemia ja Moskva koolituse kommunistid.

Kuidas hindab kommunistide osa Soome poliitika soomlane, sellele sain vastuse mõeldud suvel thelt paatpoolse erakonna parlamendi liiknelt — meil on äga viies in-mene rahvademokraat ja neist igauks võib olla Moskva agent. Andes ülevaate soome praegusest välispoliitikast tähendas ta edasi — meil ei ole erakondade vahel suhtumises N. Liitu mingit erinevust, kõik tahavad sõbralikke suhteid, hoides endamistõrjalt Soome iseseisvust, väljaarvatud rahvademokraadid, kes ehk oleks nõus kaugemale minema.

Sama mõtet illustreeris ka karri-katuur maalidu ajakirjas suviste koalitsiooniläbirääkimiste ajal, kus olid kujutatud kõik erakonnad, õnged käes, sõdmas saamas paadis kalastama ja rannal kommunist hüüdmus "pojad, võtke ka mind kaasa, minul on püüsin, mis kind-lasti toob kala" ja selleks püüni-seks on seljataga hoitev pomm. Ometi on senini soome poliitilised kalamehed tolnud ilma selle mõjuva püüiseta.

Soome võitleb kommunisti vastu oma maal, kusjuures tal vahendi-teks on nii linna- kui maatööliste majandusliku häaolu tõstmine, samuti poliitiline selgitustöö. Soo-

me põllumeeste poliitiku-ideoloogid Santeri Alkio (1862-1930) vana põhimõte "ära unusta vaest in-mest" on eriti maalidu tööpro-grammis esikohal. Ja ei ole raske näha, et sellel poliitikal tulemusi on olnud.

Soome valis teises maailmasõjas meist erineva tee, kuigi ka seal sõjaline juhtkond — Mannerheimiga eesotsas — soovitas mitte minna sõjalise konfliktini N. Liiduga, kuna võiduks ei näinud väljävaa-tet olevat suured. Sõda nõudiski Soomelt väga palju ja raskeid ohvreid. Ometi Soome võimaldas oma langenutele sängisaruma, kus hinnaks oli riikliku iseseisvuse püümine. Teise maailmasõja jook-sul langenud eestlastele oligi ka Soome — taplusväli üks selgema sihiasetusega, kus lisaks saadi tasu-da verevõlja vennarahvale Vaba-dussõjaajasse abi eest.

Soome poliitika on praegu eriti pagulaseelaste tunnetele raskesti mõistetav. Soomlased ise usuvad, et see on mõistuse tee, reaalsest olukorrast järelduv poliitika. Ideaalivaese, kompromissivalmis ja saamatult kõikuva Lääne sõja-järgse poliitika juures tulebki mõista seda soomlaste mittevalmi-dust rinnete valikul. Meil ei saa olla kahtlust, et soome riigimehed viimseni on väljas oma riigi hü-vangu eest. Samuti ei saa meie unustada, et soome riigimehed ennekõike on kohustatud küsimusi kaaluma soome rahva huvide sei-kuhohalt. Kuigi need hetkel ei näi kattuivat meie huvidega, siis ometi kunagi ei ole Vaba Soome huvid meie tööliste huvidega vastolus.

Soome rahvas mõistab meie vaba-dustalusi ja on meiega kaasas. Ei olnud ainult horisondil nähtavad Tallinna suitsud ja tornid, mis Soome matkal löid tunde, et Hel-singi on siiski pooltel teel Stok-holmi ja Tallinna vahel.

6. det. 1917 kuulutas Soome Maapäev P. E. Svinhuvud ette-panekul Soome Venest laskuhoi-nuks ja rippumatuks vabariigiks. Sellele vennarahva iseseisvuse juhulpiilevale pühendatud kirjutise tahaksini lõpetada samade soovi-dega, millised löid 1939. a. Akad. Põllumajandusliku Seltse soome-poolse süspursorganisatsiooni Samps-a sekretäriit adresseeritud kogu eesti rahvale kõigilt soomlastelt: "säily-kööt sitteemme katkeamattomina".

Aksel Mark

KOPUTAGEM ISE!

Teiste inimeste poolt südame pihta koputamist peetakse tihti solvavaks. Kuid on olukordi ja asju, mil inimene ise peab ülimalt valvel olema, et ta enese südame pihta koputamist ei unustaks ega välistel mõjudel laseks selle õr-ne-maid hääli üinutada.

Need, kes jälgivad ideelisi suundi kui ka abistamisprobleeme näevad kõikuvasi ja arengut, küll tõusvaid, küll langevaid. Tõsiasiaks on ja jääb, et ei keegi teine kui inimene ise, mina ja sina, on mõnade ja tõusude mõjutajaks...

Eestlased võõrsil ei loo välist ühiskonda, kuid nad moodustavad oma rahvusliku ühiskonna ja kan-navad oma rahvusliku kohustusi. Üheks õilsamaks rahvuslikuks mis-siooniks on kaasinimese aitamine.

Teame, et paljude meie rahva-liikmete käsi halvemini käib sel põhjusel, et nad oma tervise ja jõu on omal ajal Isamaa päästmi-seks ja oma rahva kaitseks kaalu-p pannud. Need on meie sõjaväe-liidid, kes asuvad sõjapõgenike madalal elamistasemel Saksamaal.

Eesti Abi Invaliidfond on meie poole pöördunud traditsioonilise korjanduslehega, et oleks võimalik abistamist Saksamaale jätkata. 1936. aastal oli Fondil saja ümber pide-vaid abi saajaid, eestkäit selliseid, kes vormilistel põhjustel ei kuulu rendise alla, kes on haigestunud, peamiselt kopsudega, peale sõja lõpu. Need abi saajad said iga kuu 20 DM Rootsi eestlaste annetustest.

Nagu kuulduv on seni sissemaks-tud summad kasinamad eelmiste aastatega võrreldes. Tagajärjel on igale selge. Sel põhjusel on ülm

EELK õpetajate konverents ja sinod Lundis

I. kuni 3. novembrini peeti Lundis rida EELK suurkoosolekuid. Need algasid Piiblitõlke komisjoni kokkutulekuga, jätkusid ülema-lise õpetajate konverentsiga ja kulmineerusid Rootsi praostkonna sinodiga. Keskseks probleemiks oli arutustel, kuidas kindlustada eesti rahvusliku kiriku püsimist paguluses.

Piiblitõlke komisjoni on käsil Vana Testamendi ümber tõlkimine tänapäeva eestikeelde, mida tegeli-kult toimetab õp. Endel Köpp. Tööst on valmis üle poole.

Õpetajate konverentsil refereeris õp. J. Rebane piiblitunnist, kuna praost R. Koolmeister kõneles eksistentsialismist. Praost J. Aunver andis ülevaate kirikukirjandusest ja lõpuks kanti ette abipraost Ivar Põhli töö loodesteadusest moodsa teoloogia aspektist. Peapiiskop J. Köpp ei saanud sõita Lundi tervis-listel põhjustel ja seetõttu jäi ära tema ettekannet liturgia kohta.

Praostkonna sinod algas jumala-teenistusega ajaloolises Kloostri kirikus, kus jutlustas piiskop J. O. Lauri ja teenisid praostid R. Kool-meister, Hj. Põhl ja M. Ots. Sinod astus kokku pühapäeval, 3. nov. andis ruumes. Peale piiskop J. O. Lauri ja praostkonna praost R. Koolmeisteri võtsid sellest osa: Eskilistuna kogudusest hr. J. Põdra, Göteborgi kogudusest praost M. Ots, Göteborgi-Möldali kog. A. Rannik, Lääne-Roosla kog. — praost J. Gnadeniteich ja V. Piirsalu, Lõuna-Roosla kog. — praost Hj. Põhl, praostsekretär O. Viirsoo, prof. V. Koern ja H. Siimre, Norr-köpingi kog. — õp. E. Köpp, Stok-holmi kog. — õp. K. Veem ja ins. Steinman, Uppsala kog. — praost J. Aunver, Vämrlandi kog. — õp. J. Rebane ja Örebro kogudusest A. Pärtma. Sinodi abijuhatajaks valiti V. Piirsalu ja kirjatömetajaks A. Pärtma. Telegraafi teel tervitasid

sinodi praost J. Lattik, konsistoori-umi assessor J. Nymman jt.

Sinodi avas praostk. praost R. Koolmeister, kes esitas ülevaatluku aruande praostkonna tegevusest. Järgnevalt kõneles praost J. Aun-ver võimalikust kirjandusest. Uue aasta algul on ilmunus Uus Laulu-raamat. Et kindlustada EELK usu-lise kirjanduse ilmunist on astu-ta selleks sihtasutus "Eesti vai-mulik raamat", mille põhikiri on juba kinnitatud EELK Komitee poolt. Sihtasutise osatähe suurus on kr. 100:— ja sellel on oma pea-koosolek ning juhatus. Sinod ot-sustas astma praostkonnale 2 osatähta.

Edasi andis piiskop J. O. Lauri ülevaate äsja USA-s toimunud luterliku maailmalidu 3. konve-rentsist, millest EELK võitis tema eesistimisel osa täieõigusliku liik-mena. Samuti rääkis piiskop eesti koguduste külastamisest Kanadas ja USA-s. Viimases on 20 eesti luterlikku kogudust ja Kanadas 15 kogudust.

Huvitava ettekande meie vai-mu-like juurdekasvu küsimusest pidas Eskilistuna koguduse esimees hr. Evald Põdra, mida ta illustreeris hästikogutud statistiliste andme-tega. Meie õpetajate kaader on tublisti vananemas. Kuidas saame uusi eesti noori õpetajaid meie kogudustele, sest meil puudub sel-leks oma ülikool? Referent leidis selleks ka lahenduse: Eesti Tead-uslik Instituut peaks Stockholmis avama selleks usuteaduskonna.

Iberia-Ameerika kommunaaltegelaste kongress

avati 5. oktoobril Madridis His-paania siseministri Sr. Camilo Alon-so Vega ning Madridi linnapea Conde Mayaldala poolt ja see lõppes 13. okt. Kongressi üldkoosolekuid juhatas linnapea Mayalde. Nendest võtsid osa kõikide suuremate His-paania ja Portugaliga kui ka Keska ja Lõuna-Ameerika linnade esinda-jad ning mõnede katoliikliste asutuste juhtivad tegelased USA'st, kokku ligemale 200 delegaati. New Yorgi Poliitiliste Teaduste Akadee-mia Columbia Ülikooli juures oli oma esindajaks-vaatlejaks palunud Madridis asuva Akadeemia liikme saadik K. R. Pusta, kes kutsus oma assistendiks kongressi viie komis-joni töde jälgimiseks juv. cand. Timotheus Grünthal Stockholmist.

Kongressile oli saadetud ja kohal komisjonidele esitatud 50 eriuri-lemist ja ettepanekut, paarituhandel leheküljel: Hispaania-Portugali lin-nade üle emamaal ja Ameerikas kuni 18. sajandini ja hiljem; päris-maalaste asulastest Ameerikas; kun-stist ja arhitektuurist linnades; lin-nade planeerimisest; j. n. e. Ajaloosi-selt-juriidiliselt oli huvitav diskus-sioon selle üle, kellele õieti kuulus pärisvaravana Lõuna-Ameerika maala enne uute iseseisvate riikide tek-kimist: kas olid omandiõigused nendele maadele Hispaania ja Por-tugali kuningatel, või Rooma paav-stil, kes ka määras piirid Hispaania ja Portugaliga määde vahel? Vastava komisjoni enamus leidis, et vallutu-sed ei võinud siiski tühistada päris-maalaste-indiaanlaste omandiõigusi.

Kongressi korraldajaks Madridis oli Instituto de Cultura Hispanica, kelle uhkes hoones toimusid ka

aeg korjanduslehed rikkalikku sisuga tagastada.

Invaliidfondi juhatus koosneb avaräär naistest ja meestest, kel-lest mitmed paljude aastate jook-sul on teinud ennastalgavat tööd ja võinud nii annetajate kui an-ne-tusi vastuvõtjate usalduse. Võimal-dagem nendel sead ülsat tööd jät-kata. Koputagem ise!

Helmi Mäelo.

Teataja

Vastutav väljaandja (arsvarig utgi-vare): Ervin J. Nõmmera.

Toimetajad: Tõnis Kint, Harri Kiisk.

Toimetuse sek. Rein Moora.

Toimetuse kollegium: August Ar-ras, Arvo Horn, Richard Indreko, Renate Kaasik, Raimond Kolk, Aleksander Kompus, Kalju Lepik, Aksel Mark, Heinrich Mark, Jaan Mets, Enno Penno, Ervin Püsep, Zoja Raskasov, Juhan Raud, Karl Ristkivi, Ilmar Talve.

Toimetus ja talitus: Stora Nyg-tan 7, 3 tr. Stockholm. Postiaadress: Postbox 16323, Stockholm 16.

Tel. 20 70 61 Postigiro: 53 751. TEATAJA ilmub 2 korda kuus. Üksiknumber Kr. 1:50. Tellimis-hinnad Rootsis, Taanis, Norras ja Soomes 3 kuud Kr. 8:—, 6 kuud Kr. 15:—, 12 kuud Kr. 28:—, Mujal: 3 kuud Kr. 9:—, 6 kuud Kr. 16:—, 12 kuud Kr. 32:—.

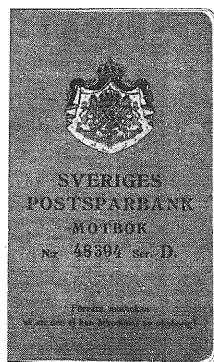
Kuulatushinnad: ärikululustes 60 50ri min, teised 40 50ri min. Tekstis 50%, eskilül 100% kallim. Aadressi muutmise 30 50ri.

Tryckeriaktiebolaget Mercur Stockholm 1937

Majandusliku aluse loomine selleks on ka mõeldav. Küll aga peaks algatus võtma omale EELK Komitee.

Viimase ja huviküllase ettekande leeriõpetusest esitas praost Martin Ots. Seejärele sinod kinnitas praost-konna kassaraarand 1955 ja 1956 a. kohta ja võttis vastu Rootsi me-earlave. Et ühtlustada liikmemak-sude suurus kogudustes ja katta elukalliduse tõusu tõttu hädavaja-likke kulusid otsustas sinod mää-rata liikmemaksu alamääraks kõi-gile kogudustele kr. 12 aastast liik-melt, alates 1958 a. Koguduste ma-janduse parandamiseks otustati korraldada jõulunädalal erikorjan-dus ohvriühmikutega. Praost R. Koolmeisteri toimetamisel ilmub esimene "Lastesõnara" number, mille väljaandmiseks sinod määras to-est. Esimest numbrit jagatakse lastele tutvustamiseks tasuta.

Sinod lõpetas oma töö õhtu hilja praostk. praost R. Koolmeisteri tä-nusõnaga ja palvusega.

Tähtis Uudis!

Nüüd saate postihoiuramatu lähemast postkontorist samal ajal kui teete esimese sissemaksu. Sellega võite Teie sissemaksta ja välja võtta raha üksikõik kus kohal Teie Rootsis viibite.

POSTSPARBANKEN

— on Teie teenistuses kogu maal.

KLAAS
KERAAMIKA
KUNST

KARL ÖDMAN AB

Österlånggatan 61, BORAS

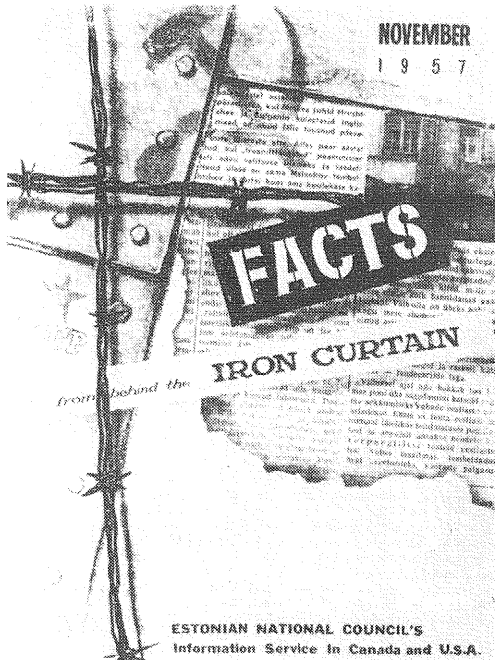
Aktiivsem eesti probleemide selgitustöö Ameerika kontinendil

ERN Kanada Esinduse jõuline start

Ligi 8 aastat kestnud jõuetus ja juhuslikkus meie probleemide esitamises ja selgitamises Kanadas ja USA avalikkusele on nüüd lõppenud. Kanadas on tegevust alustanud ERN Esindus. Nagu ERN Toronto esinduse peasekretär J. Kõis "Meie Elule" andud juttujärgse teatav, on Kanadas tegevusse astunud ERN informatsioonikeskus nimetusel all Estonian Information Service in Canada. Juba on välja saadetud 2000 eks. ingliskeelset billettüüpi "Facts from Behind the Iron Curtain". Samuti on ilmunud esimene lühbrošüür. See materjal on saadetud kõigile Ottawa parlamendi liikmetele, USA kongressiliikmetele, samuti Kanada ajalehtedele, raadiojaamadele ja organisatsioonidele.

Selle aktsiooni praktiliseks tulemuseks on, et ka kõik teised pikki aastaid okasroosikese-und tukkunud eesti organisatsioonid on seadnud praktilise alternatiivi ette: alustada samuti välispoliitilise selgitustööga või jätta arengust maha. ERN kongress võitis suure aplausiga vastu teate Kanada Esinduse jõulisest startist, kusjuures kongressi liikmetel oli juba võimalus tutvunud just kohale saabunud esimese ingliskeelse billettüübiga.

ERN bürojuhataja A. Horm, ülevaated esitades ERN tegevust, sõnas seoses esindustega: "...ERN on juba pikemat aega rakendamas seda oma statuudi sätet, mis ütleb, et ERN on rahvusvahelise tegevusega organisatsioon, mille välispoliitilise tegevuse tööalaks on kogu maailm. Meie kogume siin kodumaa läheduses materjali ja informatsiooni oma kodumaa, Balti ruumi, ja ka N. Liidu kohta. Seda töötatakse siin. Aga sellest oleks vähe kasu, kui meie ei suudaks seda informatsiooni kogu maailmale saata ja välispoliitilisesse aktsioonidesse vahendada. Aastate kestel on ERN üles ehitatud oma esinduste organisatsiooni, alates Skandinaavia maadest ja haarates üha kaugemaid maid. Need välisesindused on avanud meie välispoliitilisele tööle väga olulised uued piirkonnad ja alad. Meie kodumaa küsimused ja probleemid on viimastel aastatel pidevalt ja ulatuslikult käsitletult leidnud Taanis ja Norras, kuna seal töötavad väga aktiivsed ja hästi juhitud ERN esindused. Prantsuse siseministerium on neil päevil lõplikult kinnitanud ERN Prantsusmaa esinduse statuudi, mis võimaldab praktilise selgitustöö alustamist Pariisis juhituna. Aktiivne tegevus on algalmas ka Ameerika mandril, sellel suurel ja võimsal maal, millest suurel määral on olnud kogu vaba maailma ja ka meie kodumaa saatus. Kui nüüd mõni küsib: mida arvavad sellest senisest eesti organisatsioonid meie maades, siis oleks meie vastus: esiteks konstateering: nende moodunud 8

ERN Kanada Esinduse uue billettüüpi "Facts from Behind the Iron Curtain" tiitelleht.

aasta kestel ei ole ei USA-s ega Kanadas ilmunud nimetamisväärselt ingliskeelset meie oma inimeste ja organisatsioonide poolt publitseeritud selgituskirjandust ja seda tüümikku on täidetud vaid ERN publikatsioonidega. Samuti on Vaba E. Komitee ameeriklaste abiga tänuväärselt rea väljaandeid publitseerinud. Kaug peame siis veel ootama? Teiseks: välis-

liitilise tegevuse töövälgi nii USA-s kui ka Kanadas on nii tohutu suur ja avar, et siin jääks ka siis veel ruumi ühe tegutsemiseks, kui kõik nende maade eesti organisatsioonid järsku välispoliitilisel aktiivsesse muutuksid. Kui ERN aktsioonid siin mõningil pikki aastaid seisid poliitlikasse ja passivsesse suikunud organisatsioonide vähe ergutavad, siis juba seegi on oluline positiivne saavutus.

Ja nii ongi see juba juhtunud. Rahvusliku Välisviitluse Nõukogu informatsiooni-komisjon on välja andnud ka omalt poolt informatsiooni billettüüpi, kus kirjutavad E. Riisa, Ev. J. Voitek, A. Mägiro, H. Urm, A. Kala, R. Kreem j. Kuna see billettüüp peamiselt käsitleb eestlaste probleeme Kanadas, siis erilist kokkuleppemist siin ERN billettüübiga ei esine.

Eesti Organisatsioonide Liit USA läänemägil, kes juba varem on näidanud suurt iseseisvust ja hoogsat algatusviisi eesti probleemide tutvustamisel ameeriklastele on Kalifornia Rahvustele Päeva puhul triikunud suures arvus kahevärvilise lühbrošüüri nn. "Folderi" Eesti kohta.

"VABADUS — KARDETAV KODANLIK SEISUKOHT."

Budapesti raadio teatiseis 3. okt. 1957 kompartei hälekanjandist "Nepszabadsag" järgmist:

"Meil on praegu tegemist kolme äärmiselt kardetava kodanlike seisukohaga — natsionalism käsikäes antisemitismiga, demokraatia mõiste kodanlike väärtustega ja sotsialistlik demagogia. Need kolm vaadet, sõnastatud, "Sovime vabadust", "Kõik ungarlased on vennad", ja "Kõrgemad palku!" on kujunenud kõlavateks ja äärmiselt laialtlevinud hüüdlauseks."

(East Europe, Nov. 1957, lk. 53)

ERN6.kongressi resolutsioonid

Meie võitluse eesmärk — Eesti Vabariigi taastamine

1. Eesti Vabariik ei ole lakanud õiguslikult olemast. Rahvusvahelise õiguse kohaselt piisib ta edasi iseseisva riigina, olgu ei Nõukogude Liit 16. juunil 1940 sõjalise okupatsiooniga katkestas faktiliselt iseseisvuse ja soovis eesti rahvalt võimaluse oma suveräänsuse tahte avaldamiseks ja oma saatuse korraldamiseks selle tahte kohaselt.

2. Riigi olemasolu pole mõeldav ilma selle kõrgema võimu kandjate. Sovjeti okupatsioonivõim, hüljates rahvusvahelist õiguskorda ja kehtivaid lepinguid, katkestas faktiselt põhiseaduslike organite tegevuse, kuid tal ei läinud korda hävitada ega saada oma võimuseesse kõiki kõrgema riigivõimu kandjaid ja nende õigusjärglasi. Vabaduses viitvatule riigivõimu kandjatel lausub kohustus teha kõik, mis võimalik, eesti riikliku iseseisvuse taastamiseks ja kanda hoolt selle eest, et riigivõimu kontinuitet ei katkes. Kandes selle eest vastutust eesti rahva ees, peavad nad oma tegevuses rangelt kinni pidama EV Põhiseaduse selgelt pildendatud eeskirjadest.

3. Meie aamastmist Nõukogude Liidu poolt on keeldunud tunnustamast maailma demokraatlikul riigid, eesotsas suurte lääne demokraatiatega. Eesti diplomaatlike ja konsulaarresidendite tegevuse jätkamine mõjuvõimsamate demokraatlike suurrühkide valitustele juures on reaalses kinnituseks nende riikide poolt avaldatud seisukohale, et nemad ei tunnusta Eesti Vabariigi õigusevastast, rahvusvahelisele roima te toimunud liitmist Nõukogude Liiduga.

Meie ja kodumaa

1. Kodumaa olid teostavad eestluse ja Eesti eest rasket võitlust nende isiklikult väga raskest oludes. Paguluses viigjad tahavad nende ande kõiki mõeldavat abi. Et see abi saaks olla otstarbekohane ja tõhus, tuleb kaustada ära võimalikult kõiki teid õige pildi saamiseks kodumaa valitvast olukorrast.

2. Kogu eesti rahvas armastab oma maad ja riiklikku iseseisvust. Ei ole vahet Eestis olijate ja vabaduses pääsnute vahel nende suhtumises eestluse ja riiklikku iseseisvusesse. Meie ülesanne on suhtuda koduseistlusesse täie arusaamisega.

3. Kodumaa olid, vägivallast idasse viidud ja paguluses asunud eestlased moodustavad ühise eesti rahva ja pagulaste kohus on oma-poolt teha kõik edaspidiseks ühiseks ja mõistvaks koosteluks vabas Eestis.

4. Maailmas valitsev pingeline sisepoliitilised vastoluud N. Liidus ja vägivallast selle orbiiti tõmmatud Euroopa maades võivad esile kutsuda spontaanseid kokkupõrkeid, raskelt ete nähtavate tagajärgedega. Meie peame ka sellisteks juhtudeks organisatoorselt valmis olema oma rahva õiguste eest autoriteetselt välja astumiseks. Mida kindlamiin see autoriteet on rajatud seaduslikkusele ja mida ulatuslikum teie kandeind, seda suuremate tulemustega suudame meie eesti rahva poolt meilt õigusega oodatud kohustusi oma isamaa suhtes täita.

Eesti Rahvusnõukogu ja poliitiline koostöö

1. Poliitiliste rühmituste ja nende koalitsioonikeskuse, Eesti Rahvusnõukogu, pealisesandeks on aktiivne väljapoole suunatud töö, võitlus meie kodumaa vabastamiseks ja Eesti Vabariigi taastamiseks. Kümne aasta kestel loodud arvukad väliskontaktid moodustavad praegu ühe olulisema osa kogu meie välisviitluses. Poliitiliste rühmituste ja Eesti Rahvusnõukogu järjekindlalt selgitustöö ja praktilise eeskujut tõttu on aktiivne välisviitluse kujunenud meie rahvuslike pingutustele üheks üldtunnustatud ja üldiselt aktsepteeritud nurgakiviks.

2. Nende põhimõtete kohaselt

jalgab Eesti Rahvusnõukogu oma tegevust ka tulevikus. Euroopa, kus Eesti asub, on loomulikuks ja kõige sobivamaks asukohaks meie poliitilisele keskusele. Siin kogutud, peamiselt kodumaa olukorda käsitleva materjali alusel, teostavad selgitustöö ja poliitilised aktsioonid peavad ega haarama kogu maailma. Selline välispoliitiline tegevus peab tulevikus teostuma senisest efektiivsemalt ja ratsionaalsemalt. Siin langevad suured tööülesanded juba töötavatele ja jatkuvalt juurdetekkivate ERN välisesindustele ja kaastöölistele kõigil mandritel.

3. Poliitiline organiseerumine saab toimuda ka paguluses peamiselt poliitiliste rühmituste kaudu. Normaalse poliitiline differentseerumine, maailmavaateline selgus ja demokraatliku ühiskonnakorra austamine ja aktsepteerimine toob iseenesest kaasa suurema sallivuse teistimõtlejatesse ning loob seega reaalsed eeldused parema koostöö saavutamiseks. Poliitiline mitmepalgeliste ja eriarvamuseliste mitmesuguste kiistumuste et tohi olla katkestuseks kõigi isamaalised mõtlevate ringkondade ja inimeste koostööle.

Poliitiline töö kohtadel

1. Pagulasaastate kogemused näitavad, et nii Eesti iseseisvuse mõtte kandmisel kui ka välisviitluse jätkamisel on kõige paremini säilitanud oma aktiivsuse poliitilised organiseerimised inimesed ja nende poolt loodud ja nende tööst kantud poliitilised organisatsioonid.

2. Kohtadel tehtava rahvusliku töo peamiseks ülesandeks tuleb seada poliitilise mõtlemise süvendamist. Individuaalse värbamise kaudu tuleb luua grupe välispoliitiliste probleemide ulatuslikumaks käsitlemiseks. Praeguses olukorras on vajalik, et kõigis keskustes Rootsis ja mujal töötaksid ühiskondlikke, poliitilise ja eriti välispoliitilise küsimustega tegelevad klubid või koonidised.

Noorus ja poliitika

1. Noorte poliitilise jõudude ettevalmistamisel tuleb noorsoos varakult huvi äratada ühiskondlike probleemide vastu ning tuleb leida noortele sobivad ja vastuvõetavad vormid kasvatamiseks poliitilisele töö juurde. Noori tuleb siduda konkreetses poliitilises tööpõlvprogrammiga, mis oma ideede ja meetodite poolest sobib rahvusvahelisele olukorrale ning avab praktilisi võimalusi sündmuste mõistmises, mõjutamises ja Eesti huvides kaasa töötamises.

Kohtadel tehtav poliitiline töö noorte jõudude aktiveerimisel peab olema üldise välisviitluse lahutamatuks osaks. Seda suudab poliitilise ettevalmistuse ja aktsioonide koordineeritud keskne korraldamine.

2. Kui meie maapaos oma poliitilise tegevuse sihtjooni tõmbame, siis ei saa kaugelgi arvastada ainult maapaos noorsega. Noorus on see, mis nihistab Eestis kui ka mujal Ida-Euroopas praegust panuulikumist kannab. Kuid noorte osavõtt meie poliitilises-ühiskondlikust tegevusest on tähtis juba seetõttu, et taotlused siin- ja seal-pool raudeesiriet suudaksid leida ühist keelt.

3. Noorsoo huvi tekitamiseks teadmiste siivdamiseks rahvuslike küsimuste ja rahvuslike teaduste alal tuleb senisest suuremalt tähelepanu pöörata noorsookirjanduse väljaandmisele ja Eesti Teadusliku Instituudi tööle.

Dr. med. NEEME RUMMA

Olen avanud vastuvõtu

Summeplan 9, 1 tr. FARSTA

Vastuvõtuag kokkuleppel.

Tel. 94 97 80 (kl. 9—10)

Preemiade loosimine!

Kes tellivad eesti rahvuslikku võitlust kandva ajalehe TEATAJA kuul 31. det. 1958. a. ja tasuvad tellimiseraha enne 31. det. 1957. a. nende vahel loositakse kunstiin J. Naha järgmised arvakiid:

ALPI KULA, raamis	Kr. 100:—
TARTU, JAANI KIRIK	" 55:—
TALLINN, TORNIDE VALJAK	" 140:—
RANNAOISA MOTIIV	" 130:—
VANA RÜÜTLILLOSS	" 125:—

Lisaks loosimisest osavõtmise võimalusele saavad tellijad osta SUURE HINNAALANDUSEGA väärtuslikke raamatuid, millede nimekiri ja tingimused on avaldatud TEATAJA Nr. 22—23, nov. 1957. PREEMIADE LOOSIMISE TÄPNE AEG TEATATAKSE Jaan. 1958.

Tellimisehinnaad	3 kuud	6 kuud	12 kuud
Rootsis, Soomes, Taanis ja Norras	Kr. 8:—	15:—	28:—
USA-s ja Kanadas	Doll. 2:—	3:50	6:50
Mujal	Kr. 9:—	17:—	32:—

Lennupostiga USA-s ja Kanadas Doll. 3:— | 6:— | 11:— |

VALJASPOOL Rootsi elavad kaasmaalased võivad tellimiseraha tasuda esindajatele, kellede nimekiri oli avaldatud TEATAJA Nr. 21—9, nov. 1957. a. või saata tellimiseraha kirjaga, millele lisatud tellija isikliku hoiuarve tšek, mis täidetud TEATAJA nimele, otsestelt TEATAJA, Box 16223, Stockholm 16 Sweden. Olema tänuilukud, kui tellimise uuendamisel 1958, aastaks ka need tellijad, kellel on tasuda tellimiseraha veel 1957. a. arvel ka selle summa tasuksid.

TEATAJA käsitleb kõiki küsimusi asjalikult ja objektiivselt, seepärast tekitab TEATAJA siisu olla huvipakkuv kõikidele kaasmaalastele. TEATAJA sisaldab rohkem teksti kui ükski teine eestlaste poolt väljaantav ajaleht Rootsis! TEATAJA kaastööliste pere hõlmab kõiki elu- ja kultuuri alasid!

LUGEGE! TELLIGE! LEVITAGE! TEATAJAT!

Kultuur ja kriitika

KONTAKTE HÜLGAV INDIVIDUALISM

Kui Reed Morni esitas "Andekas parasiti" 1927. aastal kirjastusühing "Looduse" romaaniavistluses II auhinna kronituna ilmus, äratas see romaani tähelepanu kui eesti valmiva intelligenti ühe eri palge kujutus. Raamat jutustas Ellu Romeldi isiku kujunemistest või, õigemini, muutumatusest 24 aasta jooksul, sündimiseest surmani, eriti esile tõstes tema võimetust ja tahtmatust kohaneda tema osaks langenud elutingimustes ja analüüsis selle kohanematusel osaliselt põhjusi: päritud omadusi, kasvamiskeskkonda, raamatute mõju. Tulemuseks on kirjanduslik kuju, mitte vähem tüüpiline ja sümboliline viimisteldud kui Felix Ormusson või Toomas Nipernaadi.

Raamat algab Ellu sünnihetke kirjeldusega, mis kõlab nagu matust: "Kaheksa kuud lebas ajaloost otust otustamas uue sajandi värskes ning tühjas kirstus, kummekond süstidud päevi langes nalle kergelt lisaks, kui jõudis aeg üksikõiksele hetkele, mil sündis Ellu Romeldi ilma surena." (Lk. 7). Igahelge ehk ei tähenda, et ta lapsega lihtsastest kambrist halli agulitänavat peab vahitama ja unistuste ning kujutluste liht petlikul toidul elama. Ellu Romeldi tunneb, et siin määratakse ta edaspidine saatus. "Idanes aim saatuses, mis kinnitab ja kiduma saatusesse ilma-soppi, mis pelgab unelmaid ning mida pelgavad unelmad." (Lk. 40). "Kibedaid elu tühjustundid istus Ellu arkipäev viieteistkümnendal akna all, püüdes meelela hülale, valusamalt süvenema sisse viitluse paroksismis, mille üle kummas lapike mudakarva taevast ning mida kandis oma labalul rasuke kehva ning räpast linnapinda..." See oli asjatu püüd. Intimsemad hingeolud näisid end talle ei avand, väline elukoort oli aga kõikjal ühtselt vastik ning valus." (Lk. 48). Üksinduses harjub talle ainsaks tugipunktiks ja selgeks mõisteks ta oma mina, ja kõik mitte-mina tunda seivast masinavana sellele vastu. "See poosivalitsimine kõige mitte-minaga kulutas hulga lapsejõudu, tumestas tihti lapsejõudu..." (Lk. 34). Ja edasi nendib Ellu, et see jõukultus ning enesevaatlus omalt poolt altisid süvendada ta osavõtmatust tegeliku elu vastu. Ta oli harjunud klaasi tagant maailma ilmet vaatama, ja klaas jäi alati seisma püsima tema ja elu vahel.

"Siis saabus nüüd kirjandus lohtust tooma. Kui seni oli võlud teda kirjandus vaid sisuliselt, otis ta nüüd kirjanduses hinge, ta enese mina vastavast hingust. Eriti kiindus ta, otse haiglaselt, Lermontovisse, tema egokangelas-sisse. Lermontovi teosed häälitasid ta hingealadele, neis leidis ta hingele hõimlast." (Lk. 55). Ta on

Reed Morn, kodanliku nimega Frida Johanna Dreverk, sündinud 20. VIII 1898 Tallinnas. Lõpetas Tartu ülikooli aastal 1924 mag. phil. astmega kirjanduslool alal. Avaldanud romaaniid "Andekas parasiti" (1927), "Kastreit elu" (1929), "Tee ja tõde" (1956) ja novelle ajakirjades.

vastuvõtlik pind vene kirjanduse lohtule peenismisile, see süvendab ja julgustab ta oma pessimismi, ta ei vabane sellest mürgist enam iialgi. "...leidis lõppeks ja ta liigne maakerale kanda. See oli liig noor saabumine võimetuspunkti. Mõjus ehk siin see, et temale eriti tunt vene kirjanduses esiletule-

HELMİ ELLER

vad ning temast nii armastet inim-kujud 'lühinise ljuudi' (ülearsused inimesed. — H. E.) ta veenest enesest mõjustasid. Ta oles maailmas nagu kõik eland ning elutaha ei uudishimust enam." (Lk. 70).

Algukest peale arenevad temas ainult need omadused, mis teda teistest inimestest eraldavad ja teistest elandavast. Ta elu on lakkamatu maapuga. Kõik kontaktid, olgu inimestega või asjadega, tunduvad talle liht karedad või igavad. Tal pole vähimatki tungi elu ainsalt hüvede järele, igasugune sihipühilikkus rõhub ja tüütub teda. Üli-kooli astub ta siiski elevil ootus-tega. "Ootas saabuvat hingeollu esimesi rahulduse suurpeävi..." Hing elas teadusilis dionüüslike tundusid, ning need olid peaaegu esimesed sellised ta enesenaalüüsi õnnesest hingelet. Iroonia irved näisid taanduvad, sisseul tundis vabadust kõige ebaleva ning umbusaldava ürgitsust. "...Ülev, karge, puhas massipudulust näis teadusilise atmosfäär, näis ainsa võimalusena, purgatoorikokingu, kuhu ei pääse järgi mingid tõnts-sõrmised käed, kuhu ei tärka kasvama mingi visaaluline umbrohi." (Lk. 94). Ta veendub üna varsti, et tal puudub see tõpõisus istuda liikumatult tunde raamatute taga, mille kohta ta on lugenud näited suurte teaduslike loojate elulugudest ja ka Kampanni "Kirjandus-loost" ärkamisaja kirjanike kohta, kes "kasutasid õppimiseks kuualvust, petrooleumi puudumisel, ning õppisid ahju paistel, roobiga segades kõrguvald pühale. Aukartust äratas see Ellus, kuigi umbusaldust poetus sisse aukartuse: liig roma-niilise meetodi järgi kujutet nood kangelasid." (Lk. 103). Ta käib algaja üliõpilase agarusega paljudel loengul ja usub veidi oma töövõimeisse, aga tüdineb ja pettub varsti. Tal on kahju killustada oma isikut ja aega loenguisse, ta vajab üksindasi päevi oma minale puhkuseks ning puhastuseks. Välja arvatud jalutuskäigud Toomele, veedab ta oma päevad tekisid mähitud voodis, luges ja mõteldes.

Nii on see olnud ta lapsepõlves, nii on see ülikooliajal ja pärast seda. "Voodis tundis ta enese ilma keskkotta asetet, kuhu kõik ümbritsevad talle üksikõik. Sinna mahtus ta lahedalt oma ihuga, ka hingel tundus siial kõigest vaba ning hää. Voodivinklil vaatas ta rahulikult ilma pilti, vaatas teda siis, kui oli ilm udune, ning ka siis, kui ta kirgas; vaatas kuu jubeadat pilgut-limest kui ka jälgedes heleda kuu-ringi libedat luglemist piki valvakaid pilvi." (Lk. 127). Ta ei vaja muud kui vabadust, üksindust ja seda natukest toitu, mis ta ema talde kätte kannab, üksindust ja selles liikumatus kehas on ülikool, otsib, juurdleb, teeb järeldusi, rahulikult ning veendunult pessimistlikke.

Tal on mõned episoodilised tuta-vad, enam-vähem samasugused noored intellektuaalid, vaesused, üksindused, väimeisid huikest märgitud. Ellu arvab vahel endu-misi, et nendestki oleks võinud pühkeda hoopis teisi inimesi, kui nende maisi minasid oleks olnud ümbritsemise hooletu kiirus. "Vae-nus ei mõju mitte ainult kehasse halvasti, veel enam mõjub ta hing-esse. Alaline teadvus, et midagi oleks varjata, kui kunagi ei sõanda end asetada päikesehelades paika, kui vaja ikka otsida varjulistemat, — siis muutub ka hing päikesepel-gajaks ning varjuarvastajaks. Üks õmbleja teht viga teht kitsendusi inimesele ta füüsilises kui psüühilises liikumises, võib luua saatus-likke momente. Ning päalegi esteetilis tunde-ga varustet inimeste juures." (Lk. 165). Nad räägivad surmast ja hingest, filosoofiast, psühholoogiast, antiiksest teadusest ja kunstist, kreeka filoloogist. Ellu on usutaduslik üliõpilane. Tal on soov kirjutada kord iseseis-vat töö genealoogia alal, aga sa-mas tunneb ta, et ta elu on selleks lihtlike. Ta kujutleb romaani, mille peategelaseks oleks inimene, kel pole mina. "Tema selleaegset mina vastas kõige paremini Her-mann Bangi diskreetne kirjaniku-profiil. Lermontovi järele oli Bang tema suurem vallutaja." (Lk. 138).

Ta võtab vastu õpetajakoha pro-vintsis, aga suudab sinna jääda ainult aastaks, sest ta "vastikus oli tõusnud kurgulävele selle kahe äärmiselt vastiku nähtuse ühine-ni — provintsi ning pedagogika vastu" — ta ei saanud siin enam teha ühtki vaba hingetõmmet." (Lk. 226).

Veetnud mõned aastad Tartus, lahkuib ta siit pärast oma surma oma kodulinna Tallinna, olles tei-nud ainult kaks eksamit — kreeka ja heebrea keeles.

Felix Ormusson leiab järjekordse tõe: "Elu pole esteetiline aga eetil-line nähtus. Ta on ainult koormine. Võtkem ta siis säärastena ka vastu." (Lk. 176). Ellu Romeldi veendub üha enam, et maailma olemus pole ei eriti halb ega eriti hea, see on see äärmus-teta keskne leigus, üksikõikne ning unustaja, peale mõne üksiku huviosutava momendi — ja Ellu Romeldi ei taha teda säärastena vastu võtta. Inimesed liiguvad marionetidenä tunde, ilma kindla kohata, aga kõik temast ühehõlvra eemal. Tunnetele on ta kui sõel, neist ei jää talle midagi peetuma. Ta ei saa reaalselt uskuda, loota ega armastada. "Talitis ta enesest eraldatu, leides momendi pärast oma vastaskülge, milledest ta kummagi ei saand elada tõeliselt. Oli enesele vaevaks oma elusaamusega." (Lk. 251).

Ta seisab arusaamatuse koduse perekonnaga. Talle meenub unenägu, mis teda kord viieteist-kümne-aastasena unest üles oli kohanud. "Oli näind unes end emana lastehulga keskel. Ta vaatas neist igale otsa. Teadis fakti, et need olevat tema lapsed, oma sü-dames ta aga seda siiski ei tunnud. Ning ta sai kurvaks, et ta elu muud

MAA JA ARMASTUS

SALME EKBAUM: SÜTEOJA. ROMAN. EKK, LUND 1957.

Maa tõbejõudu on meie kirjan-duses käsitletud juba Viide, pisut hiljem Mändmets ja pärast neid lugematu hulk kuni Tammsaareni, kes armastusest maa vastu tegi võitluse maaga, mis mõnikord maa vihkamiseks võis muutuda. Salme Ekbaum seab oma romaani kesk-punktiks ja lõpp-punktiks Viljan-dus metsatalu, mille noorem poeg Mattias pärast ärjriku õdis-seiat mitmesuguste naisvõlurite küüsisit kodukohta — mis parajasti vabaks saanud! — tagasi tuleb, pa-ras pruutki juba ühe mahajäetud mõrja poolt kätte näidatud. Ko-dutalu võidak armastuse: üks mõrsjastest ei taha Süteojale tulla, teisega Süteoja — esindatud vana-perenaise ja osalt vennanaise poolt — ei lepi.

See maa võit pole nii suur, nagu see võib-olla näib, sest armastus, millest maa võitu peab saama, pole ka kuigi tugev, eriti, kumma see nii kiiresti objekti vahetab. Muidugi algab tagasihoidlik ja loju-võitu armulugu koolipreilist "piiri-pääri" juba varakult Süteojal, aga mingit kirge või sügavamat

polnud tootnud kui rea lihavädi lapsi. Ning õud ta äratas." (Lk. 261). On kitsad ajad, kus aktiivse-maigi inimestel kui Ellu Romeldi raske on tööd leida. Ta annab era-tunde, teeb paherossikarpe, on aeg-ajalt ilma tööta, kannatab nälga ja külma, teda rõhub, et igapäev teda nõnda alandab. Väsimus ja tüdimus lootuvad raskeina ta organismi üle, üha tõrjumatumaks muutub soov — "mitte mõelda, mitte tahta, mitte tunda, mitte süüa ega seedita, la-mada ühel küljel põoramistarbata, tera-teralt laguda mullaks, kaha-neda vaid mõneks valgeks kõhna-keseks kondiks kalmistu kuivas liivas..." (Lk. 274).

Teda ei veelte taevariik, aga ta usub optimistlikult, et ta hinge tulevik on parem selle minevikust. Ta surmab enese revolvriga, mille oli saanud püranduse ühelt isiku-kse surmest meesüliõpilaselt, oma huvide kaaslaseks.

Ellu Romeldi on meie kirjandus-es kõige puhtajoonelisem maail-mamure-kandja, suure järjekind-luse ja paljukülgiselt kujutatud, kuigi ta kannatused ei ole õigu-poolest põhjustatud maailma üldi-sest sobimatusest inimesele, vaid ta enese sobimatusest maailmale. 20-ndate aastate algul käikis üle meie kirjanduse pessimismilaine, mis aga varsti uuestialgava ra-hvaelu kujutava realismi varju jääb. Eelkäijaste seasib "Andekas para-siti" kõige lähemal hoopis varemni (aastal 1918) ilmunud Jaan Oksa novellile "Tume inimeselaps", sar-neldes sellega ka oma intensiivse, ekspressioonilise läheneva väljend-usviisi poolest. Aga et Reed Morn pole valinud oma ainet ja tegelast kirjandusliku moe pärast, vaid isik-likult huvisi, seda tõendavad kõige paremini ta teised teosed.

Ligi kolmkümmend aastat hiljem ilmunud romaan "Tee ja tõde" (aastal 1956) on "Andeka parasidi" kordamine, täiendus ja teisend. Ester Andersaari omab Ellu Romeldi vaimust ja hinge ning vaimuoma-dusi. Temagi kasvab Tallinnas kehva ema hooldisul, hoidub võõ-rana igapäevastest tarbeelust, näitab uhket individualismi ja trotsib keskpärasust. Aga tarretav passiiv-sus ja pessimism ei saa tema üle võimust võtta, sest tal on juba gümnaasiumiõpilasea tekinud selg-soov — oma piire kaotada. Sellest saab ta elu juhtnõu ja tõde. Tee selleni läheb enese lakkamatu arendamise kaudu. Aja jooksul õpib ta lugema mitte ainult raama-tuid, vaid ka inimesi ja asju. Ta tähtsaimaks jõuallikaks ja eeskü-juseks saab ta ema lihtne suurus. Ülikooli lõpetab ta matemaatika alal, millise aine ta on valinud lootes, et sel on toega tugevam kontakt kui ühelgi teisel ainel. Mingit elukutset ta ei taha oman-dada, sest see piiraks vabadust ja moondaks inimest oma näo järele. Ta läheb rändama — Pariisi, Hispaaniasse, Itaaliasse, vaatlleb,

kiindumust sellestki ei kasva. Kui-das seda müitu võidak hoopis kergemakaalulise mõrja vastu (kuigi tõotimiseks) vahetada.

Stiililiselt on Ekbaum maami-jööd kirjeldades tunduvat väljend-usrikkamaks ja realistlikumaks kujunenud, senine kerge ajaviite-kirjanduslik sõnastus on aset and-nud asjakohale ja kohati värske-toimele laadile, milles ei puudu õpitut sugemelt Mälgult ega Risti-kiiviltki. Ühtlase pole stiil küll mitte, stseenide ja vaatekohtade vahetused on mõnikord õige se-gased, aga oma tegelaskonnale pää-seb Ekbaum siiski ligemale kui varem, joonistades õige ilmekaid maaltüpe iseseisvuseaegset mil-jööga. Töötegemist, vaevanagemist ja sisekonflikte on teoses kõigi armumängluste vahel tunduvalt rohkem kui nii mõneski muus meie "mauramaanis". Ja see, mis raamatust meelde jääb, ongi enne kõike keskendub Süteoja ning endi-see härrastamajas asuva algkooli tümber — kohati õige värvikas ning osavalt juhitud valgustuses.

Ar-gi.

õpib, areneb. Ta vajadused elu välise külje suhtes on vähesed, ta elatub eratundide andmisest. Aga elu sõja- ja pärastõjaaegsel Sak-samaal ahistab teda niivõrd, et ta sissemine vabadus ja tugevus pea-egs kokku variseb. Ta saab kriisiis-ti siiski üle. Raamatu lõpp-peatükis veedab ta oma neljakümne kahek-sandast sünnipäeva mere kaldal tuiskivina luidelae varjus ja vaatlleb üht mõtet: kirjutada muinasjutt krooni kandaivist inimestest.

Nii Ellu Romeldi kui Ester Andersaari tunnevad maailma tihtiigi vanglana. Seepärast siis nagu ei üllatagi, et Reed Morni kolmanda romaani, "Kastreit elu" (ilmunud aastal 1929) tegevuskohtaks ongi vangla. See on mina-romaan, kus jutustatakse ja peategelaseks on Andreas Orpus, kes kannab karis-tust selle eest, et laskis vihaohos maha ühe tähtsa tegelase, alatu ning julma inimese. Ta ei kahtes-oma tegu. On võimalik, et autor tema puhul on mõtelnud Raskolnik-ovile. Orpus, kuigi on energiline ja eluga kontaktis (ta on kõrgem ametnik ja abielus), on püholemu-selt sama mis Ellu Romeldi näi-Ester Andersaari: ültundide näi-tades vaimuimmutuse, töö ja õiguse taotleja, paratamatult üksindusele sunnitud, rohkem mõtleja kui teo-taja, pessimist ja illusioonideta. Aga kui "Andekas parasiti" ja "Tee ja tõde" tegelevad peaaegu erandi-tult peategelase sisestruktuuriga, siis on "Kastreit elu" väga võrvi-küllane inimeste ja miljöo kujutu-selt. Siin on ilmekaid portreid vangidest ja otse tähendavana tunduv ning detailrikkas vanglaelu kujutus. Füüsilise elu pilte, maga-misi, söömisi, saunaskäike, täto-veeringuid, kaklusi, jahipidamist söödkuile, on kirjeldatud tõrku-mata naturalismiga ja ühtlasi osavõetuga. Seik, et autor Tallinna Keskvangla vahialustele eratunde on käinud andmas, seletab ta head vanglaolustiku tundmist. Andreas Orpus teeb siin täiskililutud kongis ja liikumatuses sama arenguprot-sessi läbi mis Eeva Andersaari oma pikil õpi- ja rännuaastail: ta hak-kab inimest mõistma ja taluma.

Nagu selles kirjutuses esinevatest rohkeist täistsaididest näha võib, on Reed Morni romaaniide tegelane ja väljendusviis vähemharilikult laadi. Ta on igatahes lisanud ühe uue värsi eesti kirjanduse moosaiiki. On aeg, et ka tema novellid ilmuksid omaette raamatuna.

Oskar Mameri

"KAHE SÕJA VAHEL

väga huvitav ja põnev raamat
288 lk. köites.

Kr. 17: 50

Saatekulud 75 tooiri

Teataja postigiro 53751

Kas olete juba tellinud

Eesti Entsüklopeedia

mille 1. vihik on ilmunud? Tehke seda juba täna, sest üldise hindade tõusu tõttu peab kirjastus uuest aastast tõsta ka teose hindu, mille, kes tellivad pärast seda täht-päeva.

EE vihi hind Rootsis Kr. 12:— "Eesti Entsüklopeedia on eeldusi kujuneda üheks tähele-pandavamaks, sisukamaks ja hädavajalikumaks teoseks, mis meil siiani paguluses on ilmu-nud"

Henno Jänes, STE-11.10.1957 "Teatretose Eesti Entsüklo-peedia 1. vihi ilmumine on üks tõeliselt suursündmusi eesti pagulaskultuuris"

Ervin Pütsep, TEATAJA

-26.10.1957

KIRJASTUS ESTONIA

Box 16082, Stockholm 16

Postigiro 19 12 23

"Dorian Gray portree"

Kirjastus Orto väljaandel ilmus äsja uustrüki Oscar Wilde'i romaani "Dorian Gray portree" A. H. Tammsaare tõlkes, kes on ühtlasi teosele kirjutanud ka 30 lk. pikkuse eessõna, milles vaatleb autori elu ja loomingut.

Oscar Wilde'i teos (kui ka Tammsaare tõlge) vajab veel vaevalt mingit arvustust või tutvustust. Võib vaid avaldada rahulolu, et kirjastus on andnud lugejaskonnale kõrgekvaliteetse teose ja seda ka sümpaatsema väljusega, kui Ortol tavaks. Tahaks loota, et kirjastus edaspidi tõlkeraamatuid valiks maailmakirjanduse paremikuks — miks mitte näit. Ibseni "Peer Gyn" (Underi tõlkes), Swifti "Gulliveri reisid" ja veel teisi EKS-i maailmakirjanduse seeriast. Ja uudistest ootab eesti lugeja ikka veel seni asjata eestikeelseid tõlkeid sellistest kui Koestleri "Arrow in the Blue", "The Invisible Writing" j.t. Ent miks mitte ka Dudintsevi "Mitte üksipäinis leivast" (esimeses redaktsioonis!), millel olevat ühtlasi tugev kirjanduslik kaal.

★

"Eesti kunsti paguluses" oli kunstinaiteuse nimeks mis peeti Upsala ülikoolis, New Jerseys — USA-s 26.10—9.11. Korraldajad olid prof. Saagpakk ja grafiik E. Riga. Kataloogi eessõna oli kirjutanud Hugo Luts. Eesinäd 33 kunstnikku 81 väljapanekuga. Nende hulgas: Falkenberg, Gentelen, Haamer, Karu, Kõks, Leitu, Lee, Lind, Luts, Mikiver, Mikkelsoo, Paris, Pehap, Ränd, Riga, Talvik, Tank, Tsiur, Veeber, Viialemm, Wirral, Vomm j. t. Rahvast oli avamisel umbes 150 isikut.

★ New Jerseys, Fort Lees tähtis 19. okt. oma 60. a. sünnipäeva Johannes Klausen VR II/3.

★ San Francisco pühitses 9. nov. oma 70. a. sünnipäeva Karl Jõgis, end. mereväeohvitser ja maavalitsuseametnik.

Eelmärkuseks:

Soome Iseisvõimise 40. aastapäeva puhul soome lüürika arengust tagasiivaadet tehes ja seda pilku põgusalt ja linnulennukilt kärmelt heites, on silmatorkavamaid nähteid neli: eestikkä 1924—1927 Tulekandjate nime kandnud kirjandusliku rühmituse süüdiad ohvriõke moodsa luule — kahjuks enamikule neist tundmatuks jäänd — jumalale.

Hulkade teadvuses poeta laurea-tuse gloriaga kroonitud V. A. Koskeniemi moonib euroopalikust vaatenurgast selleks saatana varjuks, mis punasekukemehed enne pikka lammata.

Pseudoklassitsistlike ideale eesasiheietav kriitika kerib rambis-valgusse marionette nagu Elina Vaara, Toivo Lyy ja Heikki Asunta, et samal ajal tõsiselt omapärasele poeetidele nagu Aaro Hellaakoski, P. Mustapää ja Katrila siidnööri saata.

Kui palju tundmatuid uue luule sõdureid sinna uduhaua ohverdatakse on tagantjärele raske kindlaks teha; igatahes kulub kaks aastakümnet ja kaks sõda, enne kui Hellaakoski (Uusi runo 1943) ja Mustpää (Jäähviäiset Arkadiatle 1945) süütaivad sellel nimetül kaapal uued märgutuled.

Sellest soome uue luürika kolmandast ja senist haripunkti tähtsast komediepaarist saab alust hõimude nüüdisluule neljas loodussähe — meteorisadu — Helvi Juuse, Marja-Liisa Vartio, Eeva-Liisa Manneri ja Paavo Haavikko sisul ja vormilt mässuvaimulise looming.

Nendelt uutelt kõrgustelt on alles selgesti nähtav soome iseseisvusa luule teine faas, see veealune eluriik, mida kardistasid Uuno Kailas (1901—1933) ja Kaarlo Sarkia (1902—1945).

Kailase ja surma kohalt süvendas Sarkia oma Uue kaevu.

I. G.

KAARLO SARKIA**UNE KAEV**

Kogu minu elu üle virvled süva une kaevu, ma ei tõuse sinu üle. Varjatud hing ei vaevu jätma kuldse liiva süle. Virvle minu vare üle!

Põhjatuse une läte läksin, rikkilainud lelu. Magan sügav vee laugel, silmad liitli pilukile Põhjatähe valand kätte. Kõrgel-kauge, kõrgel-kauge nagu teine veteleki avaruse pееgelele.

Päeva sädemete parras jahedana vette süb, langeb koost, suur kuldne varras une varjusid küüb, lõnga külge lõngaudet liidab, mana musta lõime elu punatõmest kudet unustuse linikule. Võlu piirab tunde tule endamaksapanuvõime. Irdumise maistest sihist hargneb sellest lõngavihist.

Minu une latv on lõngus kerkija oreleite mængus, kollast, võbrast vosa liigub, musti unemargi kiigub, väidpundur punub paela, põõris une nõiakind saimib sääri, randmeid, rinda, mähb niidide, keerdub kaela, kummalsi kalu tuimi saalib, pilki ilmaiimi, minu silmad kaotand hoogu vihet punnud pilirõngu, laine liigatub ja taeva virvalaulu tõmbab hella, mähb konnaakari kella.

Une kummalse laane peidus, elu, minust nõrgud, une voolu naerva kaane all mu üle une võrgud, külge imend une kaane.

Veel kummargil ja tumma inimkogu silman vahel. Kuski, kui on vesi vasa inimkogu hetkese selub, sellest vaast kahevahel uitam mälestuste lable. Tunnen, tajun miskit, aga kuigi välgub, virves helgu, hoovus hajab pilvi lumma, poe võ palge, emmakumma haare hähbibi minu taga.

Une kaev, su sügav läte küündimatu inimkäte, valla vahuneelu üle ilmaeagu inimsüle.

Õhtu vete hella tupe kiiskab kõvu vesikuppe, latsutavad väidkerad kollavõõdilis maona, rodu rinna päale laskub, sisse väänleb, soontes raskub, iminapad otsa ees on, aga oied salakesi, suureid oied koldse vaona leebelt vastu huulte liha, unustuse joogivesi, nii et suu nüüd Lethe sees on. Ahenevad silmatarad, kustub valu, mälu, iha. Tühjaks jääb mu elu esi.

Kaugel elu hääle kaja, võoras, hakkab eemalduma. Elu jätin tühja tõesse, päeva ööd ja püevad sõsse sulavada, ma peatan aja. Paistab avaruse kuma.

Vesikupid kõlvemana magan une õrna mana une võlu suule toodud, joodud oma rinnast loodud. (1936)

Tõlkind Ivar Grünthal.

Stockholmi radioorkestri küllaskontserdi õrnkõldõvikis esitas Käbi Larete L. v. Beethoveni klaverikontserdi nr. 4 g-duur. Juhatas Sten Frykberg. Rootsi raadios antavas Beethoveni klaverisonaade seerias esitas Käbi Larete 27. okt. "Waldesteinsonadi" C-maor-Klavie" sonadi, b-duur, op. 106. Radioleht "Radio, TV" nr. 44, 1957, avaldas sel puhul K. Lareteiga pikema piltidega varustatud jutujamisse.

Raimond Kolk.

ÕIENDUS

Teie lp. ajalehes nr. 20 — 26. 10. 1957 ilmunud artikli "Kas vaikija astu Riigikogu süü?" puhul palun Teid lahkesti lubada ruumi järgmisele seletusele.

Mainitud artiklist kirjutatakse, et "Eesti Entsüklopeedia on küsimust tendentslikult ja vildakalt kujul käsitlenud" ja et "Eesti Entsüklopeedia vastava loigu autor H. M. on ülekohtuselt teinud etteheiteid V Eesti Riigikogule ja tema juhatusele". Artikli alguses esitatakse ka kõnesolev koht Eesti Entsüklopeedia 1 vihus. Tekstist on ilmselt näha, et selles ei ole tehtud mitte mingisuguseid etteheiteid. Selles on piiratud ainult faktide esitamine, analüüs ja põhjendused puuduvad täiesti. Viimaseid teose maht ei võimalda ka need pole ka teose eesmärgiks. Nagu kõigi teatmeteost artiklid, nii koostatakse ka Eesti Entsüklopeedia omad faktide alusel. Artiklite koostamisel ei saa arvestada seda, mida üks isik teisele ütles või mida ta arvab. Siin pole tegemist meenuaridega, vaid asjaolude teatmeteostega. Ajalugu ei tee mitte arutlused ja nõupidamised, vaid teod. "Teataja" artikli kirjutamiseks näib olevat põhjust andnud Eesti Entsüklopeedias tarvitatud väljendus "ei kasutanud". Nii isendast on õige nii loogiliselt kui faktiliselt. Pole olemas ühtki fakti, et Riigikogu oma õigust oleks kasutanud ja kokku tulnud. Nagu öeldud, on Eesti Entsüklopeedia artiklis piiratud ainult fakti mainimisega. Selle põhjuse selgitamist pole teos enda ülesandeks võtnud. Seda aga teeb oma enda vastutusele "Teataja" artikli koostaja. Loogiliselt on "Teataja" artiklis täiesti väär ka see, et kahe riigikogulike seletuste varal antakse mõista, nagu oleks Riigikogul, või vähemalt selle enamusel nendega olnud Riigikogu kokkulemises küsimuses sama seisukoht.

Heino Meister.

VASTUSEKS H. MEISTERILE

E. Entsüklopeedias seisab sõnaga: "Kuna Riigikogu edaspidi ei kasutanud põhiseaduses ettenähtud õigust iga aasta okt-i korraldada istungjärgu kokkulemises, siis algas riigi valitsemise ilma rahvaesinduseta. Sellega sai alguse nn. vaikiv ajajärk." See on: mida pidid vaesed võimukandjad tegema

— Riigikogu kokku ei taha tulla, hästi, valitsemise siis ise! Selline pilt jääb olukorrast inimesel, kes toorkordest ajajärki jälgib E. E. põhjal.

Vastava loigu autori viga seisneb selles, et ta ei esita mitte k i i k i fakte, ja seda puudust parandasid Teataja nr. 20 veergudel V Riigikogu liikmed V. Maaker ja A. Suurküri näidates, et Riigikogu esimese R. Penno kaalus küsimust toorkordsete võimukandjatega, kuid et viimased teatasid, et Riigikogu ei lubata enam kokku tulla e Riigikogu runsesse, aga mujale. E. E. vastava loigu autor ei paista mitte küllalt hästi tundvat tolleaegset materjali. Nii näit, ütles riigivanem K. Päts oma kõnes riigikogu ja omavalitsusjuhtide kokkutulekul 17. jaan. 1935 m. s. järgmist: "Ma tahan teile päris avalikult ja kindlalt siin ütelda, et senikaua, kui meil ei ole jõudnud lõpuni niisugune (kutseseisundlik) seltskondlik organiseerimine, ei tule kokku Riigikogu, aga võta ette valimist. — Kõige esimene, mis kokku tuleb on meie uus asutav kogu." (Vt. Eesti Kroonika 1935.) Kas H. M. ei tea, et toorkord valitses Eestis kaitseseisukord, ja et riigivanemal olid vapside põhiseaduse alusel peasegu diktaatorlikud võimupiirid? Kas H. M. ei tea, mis tol ajal oleks tähendanud riigivanema sõna vastu talitamine?

H. Meister väidab, et "artiklite koostamisel ei saa arvestada seda, mida üks isik teisele ütles või mida ta arvab." Mõnel juhul on aga H. M. seda E. E. siiski teinud, üteldes näit., et vapsidel oli edu peamiselt selle tõttu, et "rahvas oli kaotanud usu seni tegutsenud erakondade poliitikasse..." On see fakt? Edasi loeme E. E.-s, et "Erakondade juhid olid veendunud, et rahvas eeloleval riigivanema ja Riigikogu valimistel võidaks (meie sõr. T.) usaldab vabadussõjalis ja häälteb nende poolt." Millised erakonnajuhid on seda ütelnud? Kus? Kas ei ole siiski V. Maakeri ja A. Suurküri seletused nende väljenduste kõrval, hoopis suurema kaaluga just ajaloo valgustamise seisukohalt (— ja muidugi ka tsitaat K. Pätsu kõnest).

Kasutades taolist osa-faktide-maailmaikimise meetodit võiks ju näita, et Pukki! eluloo puhul kirjutatakse, et ta "ei täitnud põhiseaduses ettenähtud kohustust aga avanud 21. juulil 1940 kokkustunud kom-

Järgneb lk. 6.

Jussi Romoti õhtu

Võibolla oligi Sotka-Jussi sordiialuane osa Ensio Rislakki komöödiast "Palangud pakases" (esietend. Bohusgateni koolimajas 30. nov.) kõige õnnelikum Romoti 25 lapse-aasta jubelikus. Seda ei uskunud veel etenduse alguses, kus naljatäht insenerid nagu kraaplevad kuked teda liiga tahapanilise ja pliidi äärde surusid, kuid see tõusis ehadalt ja äravõitvat esile kolmanda vaatuse matkakodu stseenides. Nii peeneekoleid, nüanssidele paendilikku ja valitsetud mängu pole me Stockholmi maapala lavalt veel enne peagaugu näinudki. Romoti andis ilusa ja veevna tunnistuse enda kui loova teatrikunstniku jatkuvatest võimeest, kellele maapala laval pole aga sageli õiget rolli ega õiget tükki pakkuda. Tundub, et Romoti anne lõõb kõige ilusamatesse õitesse just väikesteks ja kõrvalisteks jäänud inimeste kujutuses, kellede kõge valdavam elamus on resignatsioon. Vintskeid taluperemehed Oheliku Märdi tüübi on ikkagi bravuurumbrid ja Romoti näitlejahingele ehk sisimalt võõradki. Nende jonnivat jõudu täis käärlikkus jätab näitlejagi õige sageli ainult käretsama. Siin võis aga Romot nüüd oma väiksemat, kui tarvis ka lüürilist täiendat kuuldavada saata, ja raske on öelda, kunas ta Sotka-Jussi kõige parem oli, kas tapetud metskana haletsedes, kas põnevusjuhtu Margareeta edasi jutustades, või lühikeseks näukastava korra samba kõrval Herminet taaga igatsedes, sest ta oli läbiin hea. On peagaug kähugi, et see roll autori poolt nii lühikesevõitu oli kirjutatud, et juba nimetatud kukekraaplemine suurema osa ajast ja ruumist võitis.

"Palangud pakases" on lõpuks ju ikkagi fars — ainult, kirjutatud soomlastele iseloomuliku sõnaga mängivas laadis, mida nad ise millegipärast siiski komöödiaks tahavad kutsuda. Õige kulunud pinnal jändlikkus löigi välja kolmandal vaatusel lõpu peale Jussi-lavalt

lähkumist, ja igavavõitu tundus ka esimene vaatus. Lapi tüüma meeleolu, mis mehed nõnda armu-hulludeks muudavad, olid kõige äratuntavamad teises vaatuses, kus "viirastuslik" vahelpala hästi oma kohta täitis. Kuid ka siin oleks võinud lavastaja selle viirastuse veelgi teravam ja grotesksemna koomikaga anda. Viirastuse kiire rütm oli hea ja Signe Pinna oli oma ülesannet õieti mõistnud, kuid "Lapi-hull" Kauri Artur Siku esituses tõi ilma-asjata sisse liiga hingelised toonid. Nüüd kõlas see umbes nagu Dan Anderssoni luuletused Dalarna metsadest, kuid romanssi ja farssi ei saa siiski kuidagi segamini serverida, ka laval mitte. Võibki ütelda, et Signe Pinna oli kõige parem just viirastuses, päisi päeva ajal jäi ta mõnikord liiga nukulikuks või siis jälle tädilikkuks ettenähtud sporditüdruku asemel. Noored insenerid Juvas ja Saari olid meie Stockholmi lava vanad tuttavad Valentin Lind ja Aarne Viisimaa, kes tegid mis nende kohus. Gustav Triip esitas kahte rolli, postivedajad Näpit ja hotellidirektorit, ja esimest ehk parema õnnega kui teist. Elo Rahn mähgis näidendi "halba" naist, petjat mõrsjat, ja omas lihtsas, loomulikus ja noores olekus oli tal vahel raske seda õiget nurjatust ja vambilikust esile saada. Vanuse vahekorrad rollide jagamisel tunduvad üldse Stockholmi Eesti Teatrile muret tekitavat.

Vähenõudlik kuid sümpaatne lavapilt oli Ott Pajut, Publikut oli tulnud näidata täismajaja, ja see oli hästi naeruhimuline publik, kes väikesemati võimalust nauruks ära kasutas, lõpuks mitnekordse aplaudisiga ka õhtu jubilaril tänavades, kellele süle ulatati tunnustavate sõnade kõrval veel lilled meri ja loorberi parg. Kahtlemata oli Jussi Romot seda ka künnekord-selt väärt.

Raimond Kolk.

Fär Ni skattepengar tillbaka?

Tag da chansen att

skatte-premie-obligationer

Miljonbelopp utlottas! - Högsta vinsten

200,000

Dragning den 21 april 1958. Vinsterna utbetalas och alla obligationer inlöses fr.o.m. den 10 maj 1958.

Läs allt

om skattepremieobligationerna i broschyren som följer med Er skattsedel!

LASTEJÕULUPUU KUMLAS

Kumla Eesti Seltsi ja skautidegaide poolt korraldatakse jõuluõhtu Kumla Folkets-Husi B-saalis laup. 21 dets. Kingitusepakke saavad Kumla Eesti Seltsi poolt kõik seltsi liikmete lapsed kuni 14 aastani. Teistele, kes soovivad oma lastele pakke, palutakse paki hind

tasuda enne 15. dets. mõne seltsi juhatuse liikmele.
ERN juubel Sveitsi pressis. Shveitsi rahvusvaheliselt mõjukaima lehti "Neue Zürcher Zeitung" avaldab 19. nov. oma Stockholm kirjasatja poolt pikema artikli Eesti Rahvusnõukogust ja selle 10. a. tegevusest. Samas on ära toodud ka juubelikongressi lähtus vabadele rahvastele ja maailmapressile.

Kas Stockholm Eesti kogudusele oma kirik?

Stockholmi Eesti Koguduse 15. aastapäeva puhul väljendades koguduse õpetaja K. Veem oma juubelikirjutuses Teataja Nr. 21. mõtet, mida võis tõlgitada eesti kiriku ehitamise kavatsusena. Ja pidulikult koosviibimisel ütles piiskop J. O. Lauri, et Eesti koguduse peamõtte peaks nüüd olema, kuidas koguduse 25. a. juubeliks omaenda kodu kokku tuua.

Nende avaldustega ühenduses pöördus Teataja mõlema vaimuliku poole küsimusega, kuid võrd väljendatud mõtetel on tegelikkus alust.

Piiskop J. O. Lauri:

Teie järeleparajate vastuseks tahaksin toonitada, et kogudusele on oma töö intensiivsemaks muutmiseks hädasti vaja oma kodu, kus ta võiks korraldada oma mitmevalgelist tööd. Seal peaksid asuma koguduse õpetaja eluruumid, koguduse kantsel ja koguduse saal, kus võiks toimuda pühapäevakooli tunnid, noorte kokkutulemised, leeritunnid, perekonnaõhtud, piiblitunnid ja naisringi kooskäimised. Oleks ka tingimata vajalik köök, kus võiks valmistada kooskaimiste puhul kohvi ja teed osavõtjatele.

Sarnane koguduse kodu oleks palju väärt ja aitaks koguduse elu rikastamisele rohkem kaasa. Seda ma mõelisin, kui kõnelesin koguduse juubelil, et lähema 10 aasta jooksul peaks oma kodu rajamine teoks saama ja usun, et see suurel Stockholm Eesti kogudusele üle jõe ei käi.

Õpetaja K. Veem:

Kui mõni aasta pärast kapitalistide Lääne-Saksamaal tehti algust üleshituse tööga ja kui eestlased suured majad kerkisid, siis olid põgenikud täis pilget ja ülevõlvat naeru: "Selge rumalus mätta raha ehitustesse, mida ilgi hetkel puhkeda võib sõda purustab niikuini", pahandati iseteada. Selle mentaliteedi tunnuseks on peatada elulisi avaldusi mõne täiesti tundmata teguri pärast, millest aga ei teata kas ja kunas ta jõustub. Selle hingelise nähtuse tagajärjel hakavad inimesed peamiselt omaette noksitades elama, ühiskondlik elu mureneb, jääb soiku. Seisak rahva ühistes avaldustes aga avaldab omakorda laostavat mõju üksiku inimese hingele, sest ta leiab tõestuse oma sisimale pessimismile. Lääne-Saksamaal aga hakati ehitama, ühise pingutusega rabeleti kaotatud sõja alamuse tundest ja varematest välja ja kes tahaks nüüd veel väita, et see oleks olnud valesti tehtud?

Oma kirjutusse koguduse 15. a. tegevuse ühistamisel püüdsin tabada olukorda, milles viibime meie, võrreldes sellega, mis oli 15 resp. 13 a. eest. Vahe on põhiline: "Puruvaestest põgenikest on... saanud uude olukorda sisseelanud ja majanduslikult kindlalt järel elavad eestlased." Kui sellest teha elulised järeldused, siis tähendab see seda, et eeldused on olemas koguduse korraldamiseks iseseisvaks, sõltumatuks ja jõuliseks ühikuks ja sellega saada lahti senisest läbiarvamise mentaliteedist ühise asjus, mis on pikapeale surmav ka kogudusele.

Küsimus seisab selles: kas tahame ikka veel endid juhtida lasta mineviku kaotusest ja sellega hingeliselt jääda tõkke taha kinni, või tahame kujundades asutada tulevikuks vastu kui need, kes ka-

Vastus... (algus lk. 5)

munistliku riigivõlgu koosseis, kus tal oluks võimalus kogu maailmale teatada selle kogu ebaseaduslikkust." (Mis sellest, et O. Pukk K. Pätso soovil seda just teha kavatses, aga Toompeal vahistati — fakt on ju see, et ta istungit ei avanud!)

Ja nii võiks ka kirjutada, et "peale president K. Pätso küüditamist jättis J. Uluots tähtsana oma põhiseaduse ettenähtud kohustuse ega asunud EV valitsemisele." Näidete hulka võib soovikorral jätkata.

MEILE KIRJUTATAKSE NEW YORGI:

Vaba Euroopa Komitee tegi käesoleval sügisel suuremad koondamised oma eelarves, eriti pagulaorganisatsioonide arvel. Ka Vaba Eesti Komiteele tuli korraldada muude käimpiste kõrval koondada üks liige oma koosseisust.

Vaba Eesti Komitee liikmed otsustasid sel puhul kiire korras ära pidada koosoleku, ilma sellest teatamata prof. Perandile, kes otsustati oma koosseisust kaotada prof. dr. jur. Adolf Perandi. Otsus on kuuldavasti motiveeritud sellega, et Perandi olla haiguse tõttu palju töölt puudunud. Järgmisel päeval tuli selle otsuse prot. Perandile teatavaks komitee esimees A. Kütt. Ühtlasi tegi ta A. Perandile ettepaneku ise eitada komiteele lahkumise palve, sest see oleval tema huvides.

Prof. A. Perandi, kes kolm aastat järgimööda oli Vaba Eesti Komitee esimees, on oma ülesannet Vaba Eesti Komitees võtnud alati väga tõsiselt. Onnetuseks tabas teda aga viimastel aastatel mitu haigusjuhtu. Nii oli tal ninaokopa põletiku tagajärjel suurem operatsioon, kopsupõletik, ja kõige viimati Aasia gripp. Kuid sellele vaatamata on ta püüdnud täita kõik temale langenud eriuksandad ja uurimused.

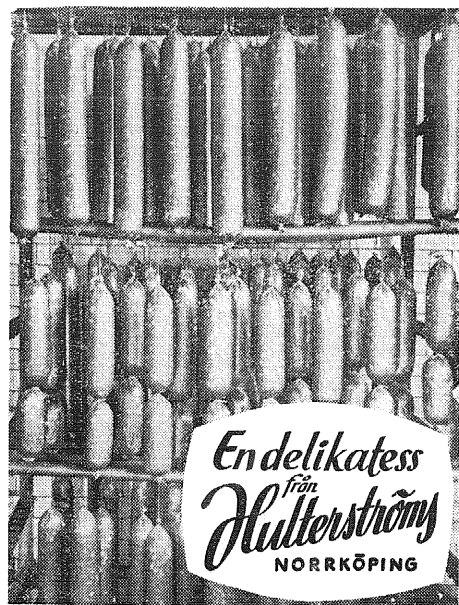
Juba paar aastat tagasi tõsteti Vaba Euroopa Komitees üles küsimus kahe isiku lahtilaskmisest Vaba Eesti Komiteest. Prof. Perandi vaidles sellele vastu, minnes isegi nii kaugele, et pani protestiks maha esimehe koha.

Nagu meie usaldatavatest allikatest oleme kuulnud, on kaebamised aktsioonide, nii kui see hiljuti ilmsiks tuli mõne Eesti organisatsiooni suhtes USA-s, teostatud ka A. Perandi vastu Vaba Euroopa Komiteele, mis aga senini ei andnud tulemusi.

Loodame, et A. Perandil nüüd jätkub rohkem aega aktiivselt osa võtta eesti poliitilisest elust ja jätkata toetust Eesti vabastamise eest.

med, liikmeks \$ 100:— aastas. 3. IBRA laenuühik, \$ 100:— tagasimaks 5 %-ga. 4. Korjandused kogudustest, seltsides ja gruppides.

Kõik eestikeelsete saatetesse kuuluvad kirjad ning toetused palutakse adresseerida: IBRA RADIO, Box 175, Sation Q, Toronto 7, Ont., Canada; või: IBRA RADIO, Box 821, Stockholm 1, Sweden, märkides ära, et kiri on mõeldud Eesti saatetele. Iga eestikeelne üksiksaade maksab IBRA raadiole ca \$ 40:—.

DR. K. V. WIKNER

Leg. läkare

Järnväggsgatan 9, KUMLA

Mott.: 9.30—12.00

Joursöndagar 10—11

Annan tid efter överenskommelse. Sjukresor.

SNABB—SKO

Skoaffär — Skoreparationer

Rekommenderas

Trädgårdsg. 3, KUMLA

När det gäller

TV och RADIO
anlita

EKLÖFS
KUMLA

I år har vi större
julkalendertips än aldrig förr

SVÄRDS
Järnhandel

Odengatan 11, Tel. 700 67—714 33

Estlandare i Örebro län —
län länets ledande arbetstidning

ÖREBRO-KURIREN

Pren. å lokalkontoret

Hagendalsv. 20, Kumla. Tel. 708 11

Praktiska julklappar
SKJORTOR — ARBETSSKJORTOR
ARBETSBYXOR — SLIPAR
BLÅKLÄDER — TRIKA m. m.

KEMPES

KUMLA — Telefon 701 66

VERNER HARDMO
SNABBKÖP

SPECERI — CHARKUTERI —
MJÖLK — Etniska, Finska
och Tyska bröd

KUMLA

TRYCKERI

Tel. ÖREBRO 708 81

FOLKETS HUS — KOOSVII-
BIMISTEKS, GILLESAALEN —
PIDUDEKS

ja kinoks alati — FOLKAN

LINDEN & CO.

Charkuteri
CHARKUTERI

KUMLA

Suures valikus eesti toitaineid

Soovime häid pihi ja täname
ostjaid meile ülesnäidata
usalduse eest.

M. ERICSONS

Livsmedel eftr.

Tel. 700 72 — 704 45

Odengatan 3, KUMLA

Koloniaalkaubad odavalt

Suures valiku eesti toitusid

Sobivad jõulukingid
tervele perele leiata

KUMLA JÄRN & RED-
SKAPSHANDELST

Hagendalsv. 10
Tel. 700 25 — 703 25

Raamatud — paber
parim ostukoht

A. DOHLWITZ
BOKHANDEL

Telefon 700 56

UR — GULD — SILVER

En god julklapp

A.-B. E. ENGLUNDS

UR & GULDSEMEDSAFFÄR

Innehavare: Stig Englund

Tel. KUMLA 703 01

GEDIGNA JULKLAPPAR

i Guld och silver
Guldpendlyer, Väggar
och Köksur i storsortering.

L. N. BRINKS

Ur- Optik & Guldsemedsaaffär
KUMLA — Tel. 702 62

Nu är det jul igen

och alla går och funderar

PÅ

JULKLAPPAR

Låt oss hjälpa Er!
Vi kan erbjuda Er
många möjligheter.

MOBERGS

HERREKIPERING

Hagendalsvägen 26

MOBERGS JUNIOR

Trädgårdsgatan 8

KUMLA

Armast

ROSA BREMPELIT

mälestavad leinas

Asta, Ott ja Kalju Lepik

KODU BORASI NOORTELE

Borasi Eesti Skaudisõprade Seltisil on õnnestunud muretseda väike kodu Borasi noortele. Edaspidi toimuvad noorte skautlikud kokkutekud kui ka BESS-i poolt korraldatud õpperingsed tegevus uues kodus mis asub kesklinnas, Norrby linnaosas, Viskadalsgatan 6 hoovi-
pealse maja teisel korralt. BESS-i uus postiaadress on Viskadalsg. 6 ö. 4. 1 r. Samal aadressil võib ka veel õpperingsesse registreeruda.

Me täname kõiki, kes meid abistanud kodu muretsesil. Käesolevaga pöördume kaasmaalaste poole üleskutsetega kaasa aidata kodu sisustamisel. Kõik on teretulnud: toolid, köögi-, ja söögivund, noad-kahvid, käterätid, laudid, raadio, grammofon, eesti heliplaadid, seltskondlikud mängud (male, kabe, koroon, domino j.t.), igasugu muusikariistad ja eesti noodid, eestikeelsed raamatud ja ajakirjad, fotod ja pildid Eestist, j.n.e.

BESS-i Juhatus.

EESTI KOMITEE

EESTI KOMITEE ASEMIKE KOGU VALIMISED

Kartoteek suletakse 2. jaan. Kandidaate võib esitada alates 16. jaan. 58. Hääletamine toimub 17. kuni 27. veebr. 1958. Valimismaterjal saadetakse hääleõiguslikele kätte hiljemalt 10. veebr. Hääleõigus on kõigil, kes on tasunud 1957 või vähemalt 56. aasta liikmeks.

Eesti Komitee esindajad haridus- ja minis-ri juures

Rootsi uus haridusminister R. Edenman võitis vastu teisp. 12. 11. EK delegatsioon, koosseis esimees piiskop J. O. Lauri, Koolitoimkonna esimees W. M. uld ja dir. H. J. änes. EK esindajad õnnitlesid ametisse astumise puhul uut haridusministrit, kellega on Komitee esindajad ka varem kokkupuutunud olnud tema ministeeriumi sekretäriks oleku ajal. Edasi toimus pikem mõtlevahetus seoses eesti koolidega Rootsis.

* Tehnikamagistri kraadi Kaliforni ülikooli juures omandas Ins. Heino Jõgis.

* Ülemaailmse E. Kesknõukogu, New Yorgis, peasekretäriks on alates 1. nov. valitud Jaan Tiivel.

Wibergs Klädeshandel

Mynttorget 4, Stockholm

Grundad 1776

Engelska och svenska

Kostym-, Paletä-, Kapp- och Dräkttyger i högsta kvalitéer

Även billiga stuvor

Helsingin kiri

Läänipäälinn Mikkel linnaraamatukogu kirjandusõhtutel esinesid novembrikuu jooksul ettekan-
neta lektor Eeva Niinivaara ja prof. Ants Oras Helsingist.

Neil päevil paljastus Helsingis kunstivärenduslugu, mis äratas avalikkuses, eriti aga soome graafikonnas nõrmitud ja pahameelt. Nõrmitust seepärast, et Soome vastavast seadusandluses puudub piigal, mille alusel oleks võidud petturit, Austria kodanik Glasit vastutusele võtta või vahistada, nii et too takistamatult maalt tead-
ma suunas lahkuma pääses. Mainitud Glasil nimeline isik on müütanud mõnda Soomet mitmesuguseid graafilisi töid, mis on osutunud mitte üksnes odavateks fototehnoloogilisteks jäljenditeks, vaid ka vale autorinimega varustatuks. Müüdavate tööde hulgas osutusid mehele saatustlikuks "tema" tiigri- ja madonnaainelised pildid, milledest oli lihtsalt kõrvaldatud "sega-
vaid" Eduard Wiiralti initsiaalid. Olgu märgitud, et petturi paljastas kohalik eestlane pr. mag. A. Hiiton. Pettuse tegelikust ulatusest puudub veel täpsem ülevaade.

Soome-N. Liidu n. ö. sõpruskuu (novembri) raames peetud esime-
stesarjas oli tänavu varutud paik ka kunstnikele okupeeritud Eestist. Muusikaprofessorid Tiit Kuusik ja Vladimir Alunäe esinesid koos pianist Ludmilla Sosinaaga iseseisva kontserdiga Helsingi konservatooriumis, Tamperele ning estraadikontserdi solistidena Helsingi kommunistlikus kultuurihoones.

Eesti raamat Frankfurdi messil

Frankfurdi raamatumessil 5.—10. okt. oli ülesseatud 780 väljapaneku, milles kirjastajad Saksa- ja Prantsusmaal, Itaalias, Skandinaavias, USA-st ja isegi Puna-
Hiinast kokku üle 60.000 eriraamatut olid välja pandud. Rahakord-
selt võtsid eesti, läti, leedu kirjastajad paguluses messist osa, esitades kokku 650 raamatut, missugused on triikis ilmunud paguluses.

Need väljapanekud äratasid suurt tähelepanu. Mitmed kirjastajad avaldasid oma imestust, et balti rahva kiitnud paguluses on suutnud nii suure arvu originaal teoseid luua ja veel enam — et need on suutnud neid kirjastada. Üks Hollandi kir-
jastaja oli huvitatud, kuidas Balti ametinõukod on osanud organiseerida oma raamatute leviku üle maailma. N. Liidu poolt oli esitatud ka umbes tosin eesti ja kokku tosin läti ja leedu raamatuid. Eesti osas domineerisid vanade iseseisvuse aja meistririd (Tammisaare, Tuulase, Met-
sauriga, Petersoni jt.) tööd. Need olid enamuses keskmisel paberil ja vanamõeltes, osalt logisevates trükikojade pappkõidetel, esitades meie odava raamatu stiili umbes 30 aastat tagasi. Ilmselt on see ala Eestis unarusse jäänud.

Eesti kirjastajad olid: Eesti Kirjanduse Kooperatiiv, Eesti Kirjastus

STOCKHOLMI E. ALGKOOLI JÕULUPIDU

korraldatakse pühapä. 15. 12. kell 15.30 Tütarlaste Gümnaasiumi ruumes Böhusg. 24—26. Vaimuliku talituse peab õpetaja K. Veem.

Eeskavalises osas on ettekanded õpilastelt ja A. Otema laste jõulunäidend "Mõis juhtus täheriigis" — Lensi Rõmmeri lavastusel ja Roman Väli dekoratsioonidega. kr. 1.— lastele. Jõulupakkide hind on kr. 2.50. Tellida saab õpilaste kaudu või kooli kantsleleist Brunnsgatan 11.

Lundi täienduskooli jõulupuu jõuluõhtu peetakse pühapä. 15. det. kell 14. kooliruumides, Kraftstorg 12 (Toomkiriku leerisaal). Jõuluevangeliumi praost H. Põhliit. Õpilaste ettekannet. Kõik ümbruskonna, mudilased, noored ja vanad teretulnud. Kinkimiseks (kr. 2.50), palutakse registreerida lapsi. H. Viirsalu juures, tel. 186 41, või igal kesknädalal kella 17—19, kooliruumides õpetajate juures, kuni 11. det.

Tiit Kuusik esines kahel puhul külalisena ka Soome Rahvusospe-
ris "Rigoletto". Arvustused olid tunnustavad ja publiku vastuvõtt soliidne ja soe. Saatis Tamara Sütiste-Alango.

Helsingi linnaraamatukoga eesti kultuuriringis esines 26. nov. prof. Ants Oras ettekandega teemal "Eesti kirjanduse tõlkimisest vöör-
keeltesse."

Veelkord Georg Otsa sügisest kontserdist Helsingis. Kontserdi helilindistatud koopiat esitati oktoobri lõpus Helsingi raadios. Tollest torkas kõrvu järgmine "disso-
nants". Kontsert lõppes üllapool-
laarse "Saaremaa valsiiga", mille G. Ots esitas eestikeelsena. Laulu lõppsalmsi läks ta tugeva bravuuri-
ga üle soome keelele — lõppel-
fekt! — ja kõik oluks kaunis ja korras, kui mitte poleks jäänud laulmata refrään "tärnidega" sõdu-
rist, kes tüdrukut ei saa. Selle asemel kordus tavaline laulu sisere-
ränn. Toosama väike asjaolu vihjab sellele, kuivõrd hästi on nõukogude võimul teada soomlaste keskel valitsevad meeleolud, nagu seegi, et soomlased usuvad "teadvat",
kuidas kodurahvas "tärnidega" venelasi ja saareneid eestlasi sümboliseerivat. Just sellepärast ei kõlvanudki "tärnline" avaliku kontserdi programmi, küll aga Soomes juba on too "tärnline" oma psühholoogilise töö teinud ja nüüd oli hilja minna viga parandama. Niiviisi aga torgatakse veelgi enam silma ja kõrva, ning seda on lusta-
kas näha.

Jõuluks Borasi Eestlastele

KINDAD

(kootud ja riided).

KAELASALLID ja SUKAD

leiate suurimas valikus meilt

HANDSKEN

Alligatan 32, BORÅS

Võrdlege HINDU
Suunas KVALITEETE
Võrdlege ÖMBLUST
Proovige ömmelda — ja Teie valite

ELNA

Demonstreerimise koht

ELNA-butiken

— ka kodus kui nii soovitate —
Alligatan 30. Tel. 263 33, BORÅS

DAAMIDELE

Kampsunid

Sukad

Aluspesu

Öösärgid

Kaelasallid

HÄRRADELE

Sportjakid

Särgid

Aluspesu

Lipsud

Sokid

Ülikonna ja tööpüksid

Villased vestid ja cardigan

Kindad

CENTRUM

Österlånggatan 53, BORÅS

LASTELE

jõulukingid saadaval suures valikus

Teretulemast meile!

BOY and GIRL

specialaffären i barnkläder

Torggatan 1, BORÅS, Postkontori juures

Laagri — müük

Sjööb — PIRKONNA AINUKE

spetsiaalfirma lõngade alal.

JÄRVENS TEXTILIER

BORÅS, Lindormsgatan 46, sissekäik otsauksest

Äri avatud kl. 14 — 18 p. l.

VELINGTON KASEMETS.
eile on kiri öde Leidat. Lähemaid teateid saab TEATAJA talitusest või Göteborgist tel. 20 42 91.
Näid kes teab temast, palutakse teatada!

"HINDRIK HINDRIKU Poeg SAAGIM.

sünd. 1891, 29. märtsil, TEILE on teateid TEATAJA talituses. Teatage oma aadress, Ka isikuid, kes teavad midagi H. Hindriku saatuset, palutakse teatada TEATAJA talitusele.

STOKHOLMI EELK KOGUDUS

Pühapä. 8. 12. kell 14 jumalateenistus Jakobi kirikus. Armulaud. Op. K. Veem. Jõuluõhtu jumalateenistus 24. 12. kell 14. Laululehed.

GÖTEBORGI EELK KOGUDUS

Pühapä. 8. 12. kell 15. S. t. Pauli kirikus jumalateenistus. Laulur. Praost Martin Ots. Oreil Harry Truus.

Jõuluõhtu jumalat. on 24. det. kl. 14.30. Göteborgi Segakoor Harry Truus'i ja lapsed pr. Aus'i juhatusel.

UPPSALA EESTI KOGUDUSE

jumalateenistus St. Mikaeli kirikus on: pühapäeval 2. adventil, 8. det. s. a., kell 16. Lauluraamatud.

Jõuluõhtul, 24. 12., kell 18, laululehed. Armulaud. Kirjanduse laul: Eesti Kirik nr. 11/24. Söber. Eesti kristlik aastaraamat 1958—1959.

Ilmunud

MEIE MAA IV osa
Lõuna Eesti Hind Kr. 44:—
kõites. Need, kes tellivad selle raamatu enne 15. det. s. a. saavad selle hinnaga Kr. 34:80 + postikulud.

TEATAJA talitus.

FRIDSKO Skoaffär

Folkani vastas, BORÅS

Praktilised jõulukingid nagu: tühvid, lahtise kannaga toa-
kingid jne.

EMAKEELE SONAARA

IGA EESTLASE RIIVILE!

"Eesti keele Mõisteline sõnaraamat"

Kirjastus Vaba Eesti väljaandel hakkab 1957. a. ilmuma

PROF. ANDRUS SAARESTE

cesti keele kõige suurem sõnaraamat,

"Eesti mõisteline sõnaraamat" 1.

vihk ilmub 1958. a. jaan. ja seejärel ilmub vähemalt jäe veerandaasta üks vihk. Teos sisaldab 3.000 lk., 24 vihku à 128 lk., mis jagunevad 4 köitesse. Koos viimase vihuga avaldatakse ettevalmistatud, organisatsioonide ja üksikisikute nimekirja.

Ettevalmistatud üksikute vihikute viisi nende ilmunisel tasude on Rootsis kr. 12.50, USA-s ja Kanadas 3 doll., Inglismaal —/16/—, Austraalias 1/2/—, Saksa-
maal DM 9.50. Teose hind on vastavalt kr. 300, 72 doll., 19/—/—, 26/—/—, DM 228:—, Teistes maades on hind vastavalt rahakursile. Organisatsioonide tellimiste puhul on kogu teose või ühe köite nimna (1/4 koguhinnast) etteastamine soovitatav. Pärast ilmunist on hind ka 30 prots. kallim.

Tellimised saata aadressil:
Kirjastus Vaba Eesti, Box 16 211, Stockholm 16.

USA's: Mr. Hellar Grabbi, 20-57 St., Long Island City 5, N. Y.

Kanadas: Mr. E. Kalmel, 75-11-th Str., New Toronto, Ont.

Tellimisi võtavad vastu ka eesti ajalehtede talitused.

Jõuluhoojaks Boräsi eestlastele

KLEIDIRIIDED

ostate parimini **JANSON & TYRÉN** juures!

Neid leidub nüüd imestusvärsetes uutes värvides ja on mahedalt pehmed ja meeldivad villased kvaliteetid nagu: Jersey, Drapelaine, Kasha, Mohair ja Angora. Hinnad on ka madalad. Uudiste hulgas võib märkida ka rohkesti ilusaid Rayon-riideid moodsates värvides. Need on praktilised ja tugevad ja sobivad suurepäraselt koolikleitideks.

80 cm. laiad hinnaga alates 4.25 pr m.
130 cm. laiad hinnaga alates 9.50 pr m.

Elegantseteks pidu- ja muudeks kleitideks oleme saanud ilusad Brocadsid, pitsi, sametit ja Faille.
Teretulemast vaatama meie kvaliteete ja hindu!

JANSON & TYRÉN
Stora Torget, BORÄS

JÕULUKINGID KOGU PEREKONNALE

Sukad, aluspesu, kaelasallid, vihmavarjud, linased kaubad j.n.e.

BAZAR No 1

äri kokkuhoidliku rahva jaoks

Bryggaregatan 14 (Algotsi vastas) BORÄS

Jõulukingid, sport — mänguasjad ja raadiod

leiate alati suures valikus meie juurest

BROLLES CYKEL & SPORT

Sjöbo Torg, BORÄS

PIANON

Förnämsta fabrikat till lägsta priser.
Förnämliga villkor.

VÄLJ BÄST — VÄLJ BILLIGAST

VÄLJ

BORÄS

SPORT

ja

mänguasjade kingid

parimad ja odavamad
meil

Tel. 201 50
Österlånggatan 51
BORÄS

EESTLASTELE!

Meie pakume Teile:

Eesti leiba
Eestipäraseid lihasaadusi
Kõiki muid toiduaineid

AHLINS Livsmedel

Sjöbo Torg, BORÄS. Tel. 231 00

KÖIKE ELEKTRI ALALT
suures valikus saate meilt.

Weimmans Elektriska Eftr.

Lilla Brogatan 31, Boräs.
Telefon 142 64

KINGITUSESEMED
suures väljalikus
MAALIDE SISSERAAMIMINE

JOLAR AB

Sjöbo Torg, Tel. 303 31, BORÄS

SOBIVAD JÕULUKINGID
suures valikus saate meilt! Daamidele: lõhnaõlid, iluravivahendid, ehteasjad, haigeraviartiklid jne.
Härradele: raserimisvahendid, juukseveed jne.

La Rosie
Fabriksgatan 10, BORÄS

Kindad 12:—
Käekottid alates 9:—

ALLAN HÖGBERG
Stora Torget, BORÄS

BELLIS
Blomsterhandel
Allégatan 32, BORÄS. Tel. 153 85

Soovitage!

Sobivad jõulukingid leiate meie juurest!

Siiditekid imeilusates värvides alates 28 kr.
Vilt-tekid kõrgetes kvaliteetides ja moodsates mustrites.
Padjad, madratsid.
Voodilinaid, padjapiiuid.
Hea valik linastest kaupadest.
Valmis kardinad ilusates värvides ja mustrites.
Ilusad plastik - vaibad.

TERETULEMAST MEILE!
ISACSONS
Västerlånggatan 34, BORÄS
(Teatrisilla juures)

Spetsiaaläri kogu perekonnale

nahast esemete, reisitarvete, daamide rediküllide, käekottide, portfellide, vihmavarjude, kinnaste, rahastaskute ja portmaneeide ostuks.
Kvaliteetkaubad hindadega mil-listega Teie pole seni harjunud! Teretulemast vaatama ilma ostukohustusest!

Väsk-LAGRET

Allégatan 31, Tel. 108 76
BORÄS

Eesti perenaistele
on sobivamateks jõulukinkideks
majapidamistarbed!
Meilt saate neid suurimas valikus

Svedéns

Järnhandels AB

Stora Brogatan 5, BORÄS

Telefonid: 100 55, 105 54, 202 54

Kunstihuvilised!

Enne kui otsustate maalioistu — vaadake meie rikkalikku valikut.
Odavad hinnad.
Sisseraamimised tehakse ruttu ja odavasti
Külastage linna uuemat spetsiaaläri!

Jõuluks

kõiki juur- ja puuvilja, konserve, pärgi, lilli ja lillepote.
RIKKALIK VALIK

HULTA grönsaksaffär

Allégatan 27, BORÄS

SOBIVAD JÕULUKINGID
Parfüümid, Eau de Cologne, Suures valikus broschid, kaelakeed ja kõrvarõngad.

BORGHS Parfymeri
Österlånggatan 59, BORÄS

Klaasi-, portselani
ja
majapidamistarveteäri
Varuhuset SKANDIA
POSTHUSET, BORÄS

BORÄS SPARBANK

Huvudkontor: Allégatan 53, BORÄS

Avdelningskontor: Sjöbo Torg 1, BORÄS

KINNA, SKENE, SVENLJUNGA, KALVSJÖHOLM

MÖBLEERIGE OMA KODU MAITSEKALT!

Teie teenistuses on meil **BORÄSIS** nüüd
kolm moodsat mööbliäri

suure väljalikuga, odavate hindadega, heade järelmaksuvõimalustega ja asjatundliku nõuandega.

AB MATTSSONS MÖBLER

Ärid on: Allégatan 62, Allégatan 63 ja Sjöbo Torg.

Ostke jõulukingid meilt!

Sukad, aluspesu, särgid, lipsud, kaelasallid, jumperid, kampsunid, põlled, öösärgid, pidžamad, samuti palju muid ilusaid esemeid hästi suures valikus.

VÄSTGÖTABODEN

Lilla Brogatan 17, BORÄS

LUNDGREN head kohvi soovitage!

A.-B. O. LUNDGREN

Österlånggatan 45. Filiaal: 7-nde Villagatan 4

BORÄS

Eestlased Boräsis!

Eesti leiba, kilusid, hapukapsaid, kruubitangu, sprotte ja tatratangu saate nüüd alati meilt!
Samuti soovitage meie ärist suures valikus puuvilja ja kõiki teisi toiduaineid, kohvi, teed, majapidamistarbeid ja

SOBIVAD JÕULUKINKE

Norrby Specieraffär

Norrby Tvärgatan 10, BORÄS

Fototarbeid ostke meilt!

DONALDS

FOTOGRAFISKA AB
Österlånggatan 29, BORSÄS

ÕIGE KOHT

jõuluostudeks on

EDV. GRÖNLUND

Jalanõud, Manufaktuur.

Pudukaubad

Norrby Långgatan 33, BORÄS

Kasulikumad jõuluostud
teete meie juures!

Norrby Manufaktur & Klädesaffär

Norrby Tvärgatan 12, BORÄS

Raadio ostate

kasulikult nagu alati meie juures!
Parandame kõike fabrikaate
Originaalosas
Igatliiki antennide ülessead-mised

Radio-Tjänst

Lilla Brogatan 36, BORÄS
Tel. 293 89 (Uues moodsas ruumis. Sleipleri saali vastas üle tänava).

Jõulukingid

ostate soodsalt meie juurest!

Kas vajate klaaskaupu, portselaa-ni, keedunõusid, kaunistusesemeid, mänguasju või aluspesu ja sukki kogu perekonnale — kõiki saate meilt odavate hindadega.

NORRBY-BAZAREN
Norrby Tvärgatan 12, BORÄS

Mispärast ostavad nii paljud meie juurest? Muidugi sellepärast, et meie oleme tuntud heade kaupade ja odavate hindade poolest. Pidage mees: **A L L É N S**, kui vajate aluspesu, sukki, jumperide, pluuse, jne.

Alléns

Allégatan 27, BORÄS

Jõuluostud

puuvilja, pähklike, maiustuste jne. alalt teete kasulikumalt meie juures.

Boräs FRUKTAFFÄR
Lilla Kyrkogatan 20, telef. 107 34

Jõuluhooajaks Boräsi eestlastele

Jõulu-uudised on tulnud!

Need on sedavõrd ilusad, et Teie üllatute kui olete näinud kõike, mida meie võime pakkuda kodudele mugavuseks — ja imestampaneivate madalate hindadega!

TEHKE ALATI OMAD OSTUD

kode suure spetsiaalkaubamajas Hötorgeti juures!

Mattor & Gardiner

ÖSTERLANGGATAN 29, BORÄS. Tel. 142 42, 225 42

Suurim valik — madalaimad hinnad — parim teenimine

JÖULUNE KLEIT

ootab Teid meie uuestiremonditud äris! Meil on modellid ja hinnad mis lõõvad ja sobivad kõigile. Näiteks Kr. 49,—, 59,—, 65,— on pikas hindade-reas.

Ilusaimad moe alalt leidub väljavalituna Teie jaoks meie juures

Hellberg

"Taktis tänapäeva moodidega..."

BORÄS

KINNA

AB Borås Elektriska Affär

ÖSTERLANGGATAN 21
(Caroli kiriku vastas)

Jõulukingid

elektrikaupade alalt suures valikus

Lahendage jõulukinkide käsimus praktiliselt ja ostke sel aastal kingid ja toakingad!

Tulge ja vaadake meie rikkalikku ladu milles leiate niihästi ilusaid kui ka tugevaid kingi odavate hindadega.

AB A. JOSEFSONS EFTR. SKOAFÄR

Lilla Brogatan 22, BORÄS

Muusikahuvilistele!

GITARRID,
MANDOLINED
ja LAUTOD

üldtuntud Levins vabrikust!
Kõik juurdekuuluvad osad.

Missionsbokhandeln

Österlånggatan 33, BORÄS

Garnaffären HÄRVAN

Torggatan 12—14, BORÄS
Telef. 144 36

SOOVITAME!

Lõngad suures valikus

Jõuluostud

tehke aegsasti ja odavalt
meie juures!

Aluspesu, sukad kogu perekonnale,
särgid, pidžaamad, lipsud, kittel-
kleidid, lasteriided, käterätid jne.

Västgötaknallens Textilier

Yxhammarsgatan 9, BORÄS

VIHMAVARJUD
rikkalikult valikus ja odavate
hindadega saate spetsiaalärast

PARAPLYN

Allégatan 48, BORÄS

Härrad!

Hoidke jõulukassa vastupidav!

Jõuluostud tehke ja riie-
tuge kvaliteetselt meil
odavamalt! Tulge võima-
likult aegsasti, enne jõu-
luelset tungi. Vaadake
meie vaateaknaid!

BRISSMANS

Kvaliteettriided
madalate
hindadega

Södra Kyrkogatan 10
BORÄS

Jõulukingid

nagu:

küalisraamatud
albumid,
kirjutusalusel,
kirjutusgarntuurid,
täitesulepead

ja palju muid ilusaid artikleid
leiate meilt!

Missionsbokhandeln

Österlånggatan 33, BORÄS

Jõuluks ilusad lilled

leiate suures valikus
meie ärist!

ALIDEBERGS

Blomsteraffär

Allégatan 7, BORÄS

Sobivad ja praktilised

JÖULUKINGID

naistele, meestele ja poistele saate
suures valikus ja odavate hinda-
degaga meilt!

HULDA OLSSON Beklädnadsaffär Efttr.

Sandgärdsgatan 11, BORÄS
(Yxhammarsgatani nurgal)

Lõhnaõlid ja haigeravi
artiklid
SUURIM VALIK

Kronans Materialaffär

Österlånggatan 30, BORÄS

Kui vajate LILLI
siis pöörduge usalduslikult meie

Blomsterhandeln TRE ROSOR

Hallbergsgatan 8, BORÄS

Handarbetsaffären

Allégatan 7, BORÄS

soovib oma käsitöid!

Sobivad jõulukingid

kogu perekonnale

saate suures valikus ja odavate hindadega meilt!

CENTRALAFFÄREN

Boräsis, Södra Torgetil

Jõulukinkide ostud

teete soodsaimalt meie juures! Suurimas valikus kleidid, pluusid,
seelikud ja aluspesu.

Standardmagasinet

Västerlånggatan 22, BORÄS

Bröderna Fransson'i Koloniaalkaupluses

Österlånggatan 28 — Borås

Telefon 100 53

On müügil:

Leib: (must) rukkileib, peenleib, sai (barkis), sepi, tatrad ja
tatratangud, odratangud, kollased herved, valged oad, sojaoad,
läätsed, pävaroosi seemned (sihvad), sinine moon, makaronid,
hollandi edamerjuust, krakovi vorst, hapukapsad, küüslauk, soola-
kurgid, sprotid, soolakala, pipra-kilud, soolasilgud, islandi heering,
kohvi, tee j. m.

Teretulemast BRÖDERNA FRANSSONI Koloniaalkaupluse!

JÖULUKINGID

kogu perekonnale!

Imestamisväärselt ilusad esemed portselanist, klaasist, metallkäsitööd
ja puu-käsitööd väga madalate hindadega.

TULGE MEILE VAATAMA!

SLÖJDBODEN

Stora Brogatan 4, B o r ä s

Teie kolimised

korraldab hästi ja odavamalt

SVENSSONS EXPRESS

Lilla Brogatan 36, BORÄS. Tel. 175 80

ROLANDS riiderestid!

Kleidi-, pluusi, seeliku- ja püksiriided, manchester, polsaarsamet
voodiriided j.n.e. odavate kilohindadega.

RIIDERESTID MEETRIKAUBAD

Allégatan 60 BORÄS Lilla Kyrkogatan 27
Tel. 199 15 Tel. 181 35

Jõulukingid

kullast ja hõbedast
on püsiva väärtusega!
Meil on suur valik
ja odavad hinnad.

STIG CARLSON

Hallbergsgatan 8, BORÄS

Spetsiaaläri

korsettide, aluspesu, sukkade, pluus-
side, kaelarättide, kinnaste jne.
ostuks. Head kvaliteetid. Odavad
hinnad.

Kortvarumagasinet

Österlånggatan 40, BORÄS

Hrusthtshov eitab ja kinnitab...

24. sept. 1957 kuupäevaga saatis Eesti Rahvusoikogu välja A. Kaelase poolt koostatud ülevaate "Olukord okupeeritud Eestis" — usaldusmeestele sisemiseks kasutamiseks. Seal oli esmakoostajad toodud andmeid selle kohta, et Tallinnast 12 km. Narva poole asub nn. Vau-de väljalaskmisbaas, mis koosneb kolmest sektorist ja on erilise valve all. Ka oli ülevaates toodud täpseid andmeid rannakaitse ja Tallinna saadama kohta.

10. okt. 1957 tõi "Svenska Dagbladet" oma esiküljel sama teate, lisades juurde, et Tallinnas arvaakse, et see kaugprojektilide väljalaskmisbaas saab olla mõeldud ainult Soome vastu kasutamiseks. Vahemaa baasist Helsingisse oleval vahel 70 km.

19. okt. 1957 võitis Hrustshov Kremlis vastu Soome suursaadiku Eero Vuori ja kaheksa soome ajakirjaniku. Viimaste küsimuse peale vastates eitab Hrustshov, et baas on ehitatud Soome peale mõeldes, nagu teatab Soome Teadetbüroo Moskvas. Soome olevat nimelt liiga lähedal Tallinnale, et sinna ehitada raketibaase Soome vastu...

Baasi olemasolu aga Hrustshov ei eitanud, nagu selgub STB teatest. See asjaolu kinnitab küllalt selgelt, et Eesti Rahvusoikogu informatsioon vastas tõele.

Jääb ainult küsida, kelle vastu see Vau-de väljalaskmisbaas siis on mõeldud?

E. RAHVUSFOND

Toetage jõuluõnnesoovidega välisvõitlust

Nüüd on juba õige aeg mõelda jõulu ja uue-aasta õnnesoovide saatmise vabanemiseks, toetades selleks meie rahvuslikku võlustööd ERF-i kaudu. Õnnesoovide toetusmaksu Kr. 5:— üksikisikult ja Kr. 10:— organisatsioonidelt ja ettevõtetelt palume sisse maksta ERF-i postigiro arvele nr. 25 52 52, märkides ära "Õnnesoov". Samuti võtavad vastu õnnesoove ERF-i osakonnad ja usaldusmehed. Õnnesoovide vastuvõtmine kestab kuni 9. detsembrini s.a.

Toetusi kultuuriliseks otstarbeks

Eesti Rahvusfondi juhatus otsustas määrata ka eelseisvaks aastaks üliõpilaste auhinnatööde korraldamiseks Eesti Teadusliku Seltsi kaudu auhinnaks Kr. 500:—, kusjuures auhinnatööde teema määramine on jäetud Teadusliku Seltsi enda hoolde. Samuti otsustati määrata toetust Eesti Teadusliku Seltsile kuldade katteks, mis tal seotud I. Talve poolt koostatud bibliograafia "A Bibliography of Works Published by Estonian Ethnologists in Exile" väljaandmisega. Samuti sai veel toetust J. R. 200 Sõprusühing oma ajakirja "Põhjala Tähistel" nr. 2 levitamiseks Soomes ja Vabade Eestlaste Põllumajandusliit oma VII-nda aastaraamatu jaoks ingliskeelsete sisukokkuvõtete tegemiseks.

ÕIENDUS
SEoses ERN KONGRESSI
KIRJELDUSEGA

Kuna meie elmine leht tuli trükkimisele kohe ERN VI kongressile järgnenud päevadel, on kiirusega kongressi kirjelduses juhtunud mõningaid ridade väljalangemisi ja ebatäpsusi, mida palume vabandada.

ERN VI kongressi juhatuses valiti J. Aljas Göteborgist, V. Kandmaa Borärist, E. Krepp ja V. Saluste Stockholmist. Sekretariaati J. Sütt Borärist, E. Petersoo Alingsåsist ja E. Karma Stockholmist.

Piiskop J. O. Lauri võitis sõna tervituseks Eesti Komitee poolt, mag. E. Umbria ERF poolt. J. Aljas tervitas ERN Göteborgi liikmete poolt ja andis üle ümbriku Kr. 200:—, mis kongressi kviteeris suure aplausiga.

ERN tervitasid veel Läti saadik Londonis Ch. Zarins, Dr. P. Szölösi Ungari Vabastamiskomitee poolt Sveitsist, J. Holberg Chicagost, Leedu Vabastamise Peakomitee Saksaalt, Slovakkia Rahvus: USA-st, Jugoslaavia Rahvuskom. Londonist ja rida ERN usaldusmehi mitmetes riikides, kelle tervituskirjad ja telegrammid saabusid hilinemisega.

AGA TV VÕIB JULGESTI
SOOVITADA!

Rootsi suureettevõtte AGA on lasknud turule kõrgeväärtuslikke televisiooni aparate. Märgitud suureettevõtte on ka meie kaasmaalastele hästi tuntud, kuna AGAS töötab palju eestlasi. AGA televisiooni aparatuur 414 on nägus oma välimuselt, selge ruuduga ja samuti ilusa väljootlusega. Hinnalt üks odavamaid 1.275 krooni ühes lauaga. Peale selle leidub palju teisi modelle ja vastavate hindadega. Paluge enesele lähemas raadio äris demonstreerida AGA TV siis veendute ise nende aparatuuride kvaliteetidega.

AGA'l on vastutus ja aparatuur igaühele vigastuse korral seisab AGA oma müügiõigusega Teile teenistuses. Soovite omale televisiooni ostke AGA TV!

ULSTERI-aeg

Iga päevaga läheb ilm külmemaks ja külmemaks ja üks-kaks-kolm on meil talv siin ja siis peame olema soojust rietatud.

Stadion-palituga saate peale selle mida viimane mood ettekirjutab ka kindla kaitse talvekülma vastu.

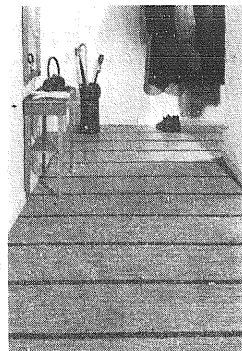
Hea palitu tõeliselt kõrges kvaliteedis ei maksa mitte rohkem kui alates

Kr. 128:— üles kuni Kr. 268:—

Continental

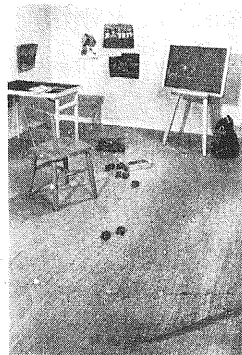
Nüüd: HÖTORGET, BORÄS

Ett
vackert
hem
börjar
med
golvet

Det kan inte hjälpas att man ibland drar in smuts och vatten i tamburen. Lagg därför på lättstädad Forshaga linoleum.

Gör inredningen vacker
och personlig med
linoleum. Forshagas
jaspémönster finns i
18 nya färger,
komponerade efter
färgvetenskapliga
principer
och med speciell hänsyn
till golvetns funktion i
modern heminredning.

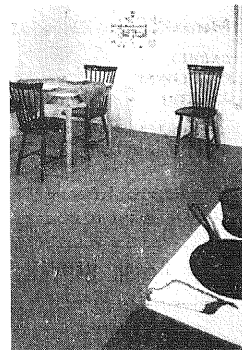

Låt barnen leka på Forshaga linoleum. Den är bakteriedödande och fogfri och därför idealisk i barnkammaren.

Forshaga linoleum är
dekorativ, lätt att gå på,
ger öoerträffad
golvekonomi

Forshaga LINOLEUM

Linoleum AB Forshaga Göteborg

I köket är Forshaga linoleum det perfekta golvmaterialet — vilsamt, hygieniskt och lättstädad.

Joulukingit
HÄRRADELE

nagu: särgid
lipsud
kindad
kaelasallid
aluspesu jne.

leiate heas valikus meie juures

Apelqvist

Herrkläder

Stora Brogatan 8, BORÄS

Marie Under, SÜDAMIK,
Valik luuletusi ja ballade 1917—
1957 250 lhk. köites Hind
Kr. 18.50

Trükitud piiratud arvul
Betti Alver, LUULETUSED
JA POEEMID

242 lhk köites hind Kr. 17.50
Gustav Suits, LAPSE SÜND
45 lhk, brosh. Hind Kr. 8.50
TEATAJA talitus

TÄNU

Kässolevaga avaldan oma südamlukuma tänu kõigile sõpradele ja tuttavatele, Eesti Abi Boräsi osakonnale, ERF. Boräsi osakonnale, Boräsi Eesti Klubi, solistidele Viktor Toompeale ja Leo Hansom'ile, kes minu abikaasa Alina Hansari viimasele teokonnale saatmist austasid ja kirstu rohketega pärgade ja lilledega kaunistasid.

Paul Hansar

EN TREVLIIG SKJORTA — idealklappen

Alla herrar sätter skjortor och slipsar som nummer 1 på julkalpplistan. Just nu har vi fått in en vacker sortering i moderna modeller av både skjortor och slipsar. Det är bara att komma in och välja.

BENGTSONS

KUMLA
Tel. 701 82

AGA RADIO OCH
TELEVISION

